

T.C.
BOLU ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
ÖZEL EĞİTİM ANABİLİM DALI
ZİHİNSEL ENGELLİLERİN EĞİTİMİ BİLİM DALI

**İLKOKULLARDA ÇALIŞAN SINIF ÖĞRETMENLERİNİN VE
REHBER ÖĞRETMENLERİN BİREYSELLEŞTİRİLMİŞ EĞİTİM
PROGRAMI GELİŞTİRME BİRİMİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ**

NAGİHAN KURU HABİBOĞLU

BOLU-2018

T.C.
BOLU ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
ÖZEL EĞİTİM ANABİLİM DALI
ZİHİNSEL ENGELLİLERİN EĞİTİMİ BİLİM DALI

İLKOKULLARDA ÇALIŞAN SINIF ÖĞRETMENLERİNİN VE REHBER
ÖĞRETMENLERİN BİREYSELLEŞTİRİLMİŞ EĞİTİM PROGRAMI
GELİŞTİRME BİRİMİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ
YÜKSEK LİSANS TEZİ

Nagihan KURU HABİBOĞLU

Dr. Öğretim Üyesi Nurhan CORA İNCE

BOLU, EKİM-2018

YÜKSEK LİSANS TEZ ONAY FORMU

Nagihan KURU HABİBOĞLU tarafından hazırlanan “İlkokullarda Çalışan Sınıf Öğretmenlerinin Ve Rehber Öğretmenlerin Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı Geliştirme Birimine İlişkin Görüşleri” adlı çalışma Özel Eğitim Anabilim Dalı, Zihin Engelliler Eğitimi Bilim Dalında Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir. (19.10.2018)

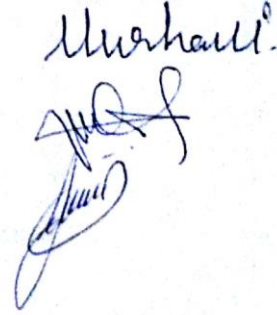
Akademik Unvan ve Adı Soyadı

İmza

Üye (Tez Danışmanı) :Dr. Öğr. Üyesi Nurhan CORA INCE

Üye :Doç. Dr. Ahmet YIKMIŞ

Üye :Dr. Öğr. Üyesi Fidan ÖZBEY

Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nün Onayı

Prof. Dr. Türkan ARGON
Eğitim Bilimleri Enstitü Müdürü

Etik İlkelere Uyulduğuna İlişkin Metin

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum, ilkokullarda çalışan sınıf öğretmenleri ve rehber öğretmenlerin bireyselleştirilmiş eğitim programı geliştirme birimine ilişkin görüşleri başlıklı çalışmanın yazılmasında, bilimsel ve etik kurallara uyulduğunu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda atıfta bulunulduğunu, kullanılan verilerden herhangi bir tahrifat yapılmadığını, tezin tamamının ya da bir kısmının bu üniversite ya da başka bir üniversite de bir tez çalışması olarak sunulmadığını beyan ederim.

Nagihan KURU HABİBOğLU

TEŞEKKÜR

Çalışmam boyunca tüm süreçle ilgilenerek, her konuda yardımcı olan değerli tez danışmanım Dr. Öğretim Üyesi Nurhan CORA İNCE'ye ;

Yüksek lisans ders döneminde bilgi birikimlerini paylaştan Doç. Dr. Ahmet YIKMIŞ'A Doç. Dr. İlknur ÇİFCİ TEKİNARSLAN'A, Doç. Dr. Emine ERATAY'a, ve diğer özel eğitim bölümü hocalarıma;

Her zaman olduğu gibi çalışmam boyunca beni yalnız bırakmayıp yardımcı olan annem Necmiye KURU'ya, babam Sami KURU'ya ve ablalarıma;

Araştırma yaptığım bütün okullardaki rehber öğretmen ve sınıf öğretmeni arkadaşlara;

Zorlandığım her zamanda yanımda olan ve beni destekleyen eşim Kadir HABİBOĞLU'na ve adlarımı buraya sığdıramadığım bütün arkadaşlarıma teşekkürü bir borç bilirim.

Nagihan KURU HABİBOĞLU

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜR	i
İÇİNDEKİLER	ii
ÖZET	vi
ABSTRACT	viii
TABLolar DİZİNİ	xi
ŞEKİLLER DİZİNİ	xiii
KISALTMALAR	xiv
I. BÖLÜM	1
1. GİRİŞ	1
1.1. Özel Eğitim	1
1.2. Kaynaştırma Eğitim Uygulamaları.....	2
1.3. Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı	4
1.4. Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı Geliştirme Birimi	5
1.4.1. Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı Geliştirme Birimi Üyeleri	5
1.4.2. Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı Birimi Üyelerinin Görev Ve Sorumlulukları	6
1.5. Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı Geliştirme Birimi İle İlgili Yapılan Araştırmalar	8

1.5.1. Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı Geliştirme Birimiyle İlgili Türkiye'de Yapılan Araştırmalar.....	8
1.5.2. Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı Geliştirme Birimiyle İlgili Yurtdışında Yapılan Araştırmalar	12
1.6. Problem	14
1.7. Amaç	15
1.8. Önem	15
1.9. Sınırlılıklar	16
1.10. Sayıtlar	16
1.11. Tanımlar	16
II. BÖLÜM	17
2. YÖNTEM	17
2.1. Araştırmanın Modeli	17
2.2. Evren Ve Örneklem	18
2.3. Verilerin Toplanması	19
2.4. Görüşmelerin Yapılması	19
2.5. Görüşme İlkeleri	20
2.6. Verilerin Dökümü Ve Analizi	20
2.6.1. Analiz Öncesi Hazırlıklar	20
2.6.2. Verilerin İçerik Analizi Yoluyla Analiz Edilmesi	21
III. BÖLÜM	26
3. BULGULAR	26
3.1. BEP'leriyle İlgili Sınıf Öğretmenlerinin Ve Rehber Öğretmenlerin Görüşleri.....	27

3.2. BEPGB Başkanının BEP Toplantılarına Birimdeki Diğer Üyelerin Katılımını Sağlamasıyla İlgili Görüşler	28
3.3. BEPGB Başkanının Araç Gereç Ve Eğitim Materyallerini Sağlamasıyla İlgili Görüşler	29
3.4. BEPGB Başkanının Görevlerini Yerine Getirmesiyle İlgili Görüşler	30
3.5. BEPGB'ndeki Sınıf Öğretmenlerinin Ve Rehber Öğretmenlerin BEP'in Hazırlanması, Uygulanması, Değerlendirilmesi Ve Raporlaştırılmasıyla İlgili Görüşleri	34
3.5.1. BEPGB'ndeki Rehber Öğretmenlerin Görevlerini Yerine Getirmesiyle İlgili Görüşler	34
3.5.2. BEPGB'ndeki Sınıf Öğretmenlerinin Görevlerini Yerine Getirmesiyle İlgili Görüşler	37
3.6. BEPGB'ndeki Gezerek Özel Eğitim Görevi Yapan Öğretmenin Görevlerini Yerine Getirmesiyle İlgili Görüşler	41
3.7. BEPGB'ndeki Özel Eğitim Değerlendirme Kurulu Üyesinin Görevlerini Yerine Getirmesiyle İlgili Görüşler	42
3.8. BEPGB'ndeki Öğrenci Velisinin Görevlerini Yerine Getirmesiyle İlgili Görüşler	43
3.9. BEPGB'ndeki Öğrenci Velisinin BEP'ndeki kazanımları desteklemesi için Okul İçi/Dışı Etkinlikleri Gerçekleştirmesiyle İlgili Görüşler	44
3.10. BEPGB'ndeki Öğrencinin BEP'nda Yer Almasını İstedığı Kazanımları Belirtmesiyle İlgili Görüşler	45
3.11. BEPGB'ndeki Öğrencinin BEP'nda Yer Almasını İstedığı Kazanımları Edinmek İçin Üzerine Düşen Sorumlulukları Yerine Getirmesiyle İlgili Görüşler	47
IV. BÖLÜM	49
4. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER	49
4.1. Tartışma	49

4.1.1. BEP'larıyla İlgili Sınıf Öğretmenlerinin Ve Rehber Öğretmenlerin Görüşleri Nelerdir?	49
4.1.2. BEPGB Başkanının BEP Toplantılarına Birimdeki Diğer Üyelerin Katılımını Sağlamasıyla İlgili Görüşler Nelerdir?	50
4.1.3. BEPGB Başkanının Araç Gereç Ve Eğitim Materyallerini Sağlamasıyla İlgili Görüşler Nelerdir?	51
4.1.4. BEPGB Başkanının Görevlerini Yerine Getirmesiyle İlgili Görüşler Nelerdir?	51
4.1.5. BEPGB'ndeki Rehber Öğretmenlerin Görevlerini Yerine Getirmesiyle İlgili Görüşler Nelerdir?	52
4.1.6. BEPGB'ndeki Sınıf Öğretmenlerinin Görevlerini Yerine Getirmesiyle İlgili Görüşler Nelerdir?	53
4.1.7. BEPGB'ndeki Gezerek Özel Eğitim Görevi Yapan Öğretmenin Görevlerini Yerine Getirmesiyle İlgili Görüşler Nelerdir?.....	54
4.1.8. BEPGB'ndeki Özel Eğitim Değerlendirme Kurulu Üyesinin Görevlerini Yerine Getirmesiyle İlgili Görüşler Nelerdir?	55
4.1.9. BEPGB'ndeki Öğrenci Velisinin Görevlerini Yerine Getirmesiyle İlgili Görüşler Nelerdir?	55
4.1.10. BEPGB'ndeki Öğrenci Velisinin BEP'ndeki kazanımları desteklemesi için Okul İçi/Dışı Etkinlikleri Gerçekleştirmesiyle İlgili Görüşler Nelerdir?	56
4.1.11. BEPGB'ndeki Öğrencinin BEP'nda Yer Almasını İstedığı Kazanımları Belirtmesiyle İlgili Görüşler Nelerdir?	56
4.1.12. BEPGB'ndeki Öğrencinin BEP'nda Yer Almasını İstedığı Kazanımları Edinmek İçin Üzerine Düşen Sorumlulukları Yerine Getirmesiyle İlgili Görüşler Nelerdir?	57
4.2. Sonuç	57
4.3. Öneriler	58
4.3.1. Uygulamaya Yönelik Öneriler	58
4.3.2. İleri Araştırmalara Yönelik Öneriler	59
KAYNAKÇA	60

ÖZET

İLKOKULLARDA ÇALIŞAN SINIF ÖĞRETMENLERİNİN VE REHBER ÖĞRETMENLERİN BİREYSELLEŞTİRİLMİŞ EĞİTİM PROGRAMI GELİŞTİRME BİRİMİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Nagihan KURU HABİBOĞLU

Dr. Öğretim Üyesi Nurhan CORA İNCE

Bu araştırmada ilkokullarda çalışan sınıf öğretmenlerinin ve rehber öğretmenlerin bireyselleştirilmiş eğitim programı geliştirme birimine ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın evrenini amaçlı örnekleme yöntemi ile seçilen 2015-2016 eğitim öğretim yılında İstanbul ili Maltepe ilçesi milli eğitim müdürlüğüne bağlı ilkokullarda çalışan 5sınıf öğretmeni ve 5 rehber öğretmen oluşturmuştur. Öğretmenlerin görüşlerini belirlemek amacıyla 11 soru sorulmuştur. Araştırmanın verileri niteliksel veri toplama yönteminden yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılarak toplanmıştır. Görüşme formunda yer alan sorular hazırlanırken alanda uzman iki kişinin görüşü alınmıştır.

Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre; öğretmenlerin bireyselleştirilmiş eğitim programlarının (BEP) yararlı olduğunu düşündükleri görülmüştür. Bireyselleştirilmiş eğitim programı geliştirme birim (BEPGB) başkanının toplantılara katılmadığı dolayısıyla birimdeki diğer üyelerin toplantıları kendileri gerçekleştirdikleri görülmüştür. Okul idarecilerinin yani BEPGB başkanlarının materyal anlamında öğretmenlere destek verdikleri görüşmüştür. BEPGB başkanının BEP'lerinin hazırlanmasında öğretmenlere her türlü imkan ve olanakları sağladıkları görülmüştür. Yine BEPGB başkanının, BEP'lerinin uygulanmasında bazı okullarda öğretmenlere yardımcı olmadığı, bazı okullarda ise yardımcı olduğu görülmüştür. BEP'lerinin

izlenmesi ve değerlendirilmesinde BEPGB başkanının yardımcı olduğu bazı okullarda ise öğretmenlere yardımcı olmadığı görülmüştür.

Ayrıca merkezde olan fiziki şartları iyi olan ve veli profili açısından sosyo-ekonomik düzeyi iyi olan okulların BEPGB başkanının, görevlerini daha iyi yaptığı görülmüştür. Rehber öğretmenlerin BEP'lerinin uygulanmasında sınıf öğretmenlerine gereken yardımı yaptıkları görülmüştür. Sınıf öğretmenlerinin BEP'lerini değerlendirme yöntem ve kriterlerine uygun olarak değil de kanaat değerlendirilmesi şeklinde yaptıkları görülmüştür. Sınıf öğretmenlerinin BEP'lerinin raporlaştırılması aşamasında da rehber öğretmenlerden yardım aldıkları görülmüştür. Gezerek özel eğitim görevi yapan öğretmenden yasal olarak bahsedilmekte ama uygulamada olmadığı görülmektedir. Özel eğitim değerlendirme kurulu üyesinin de gezerek özel eğitim görevi yapan öğretmen gibi yasal olarak var olduğu ancak uygulamada olmadığı görülmüştür. Velilerin öğrencilerin BEP'lerinin geliştirilmesi sürecinde kendilerinin ve çocuklarının ihtiyaçlarını belirtebildikleri görülmüştür. Velilerin BEP'teki kazanımları desteklemek için okul içi ve dışı etkinliklere katıldıkları görülmüştür. Öğrencilerin BEP'inde yer almasını istedikleri kazanımları belirtebilecek düzeyde olmadıkları görülmüştür. Öğrencilerin BEP'inde yer almasını istedikleri kazanımları edinmek için üzerine düşen sorumlulukları yerine getirdükleri görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı, Sınıf Öğretmenleri ve Rehber Öğretmenler, Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı Geliştirme Birimi

ABSTRACT**OPINIONS OF FORM TEACHERS AND GUIDANCE TEACHERS
WORKING IN PRIMARY SCHOOLS ON INDIVIDUALIZED
EDUCATION PROGRAM TEAM****MASTER'S THESIS**

Nagihan KURU HABİBOĞLU

Dr. Öğretim Üyesi Nurhan CORA İNCE

In this study, it's aimed that assesing opinions of form teachers and guidance teachers working in primary schools on individualized education program team. Population is composed with purposive sampling by 5 form teachers and 5 guidance teachers working in primary schools in Maltepe district directorate of national education in İstanbul in 2015-2016 academic year. It's asked 11 questions to asses teachers' opinions. Study datas are collected by semi-structured interview from qualitative data method. While preparing questions on interview form, it's received opinions of two leading experts.

According to research results findings; it's observed that teachers think that IEP's are useful. It's observed that head of IEPT did not take part in the meetings, there by other members of the unit carried out the meetings. It's observed that school administrators known as heads of IEPT support teachers with materials. Head of IEPT provide oport unities and possibilities to teachers on preparing IEP. Also again, head of IEPT of some schools did not help teachers with implementation of IEP and head of IEPT some schools did his best for teachers with implementation of IEP. Monitoring and evaluation of IEP's, head of IEPT of some schools did his best in some schools and head of IEPT of some schools could not help teachers. Also it's observed that head of IEPT performs better in schools center of district, have better physical conditions and in terms of better social economic class parent profile. It's observed that guidance teachers

provide the needful help to form teachers with implementation of IEP. It's observed that form teachers did IEP's not with criteria and method of evolution but persuasi on evolution. It's observed that form teachers also go to help from guidance teachers on reporting phase of IEP's. It's observed that it's mentioned about itinerant teacher legally, but there is not in practice. Also there is a special education asses ingauthority member as a itinerant teacher legally, but there is not in practice. It's observed that parents could indicate their requirements and their childrens requirements in the process of IEP. It's observed that parents take part in intramural and extramural activities to support achievements of IEP. It's observed that students are not the stage of indicating their achievements in their IEP's. It's observed that students did fulfil responsibilities to indicate their achievements which they want them to take part in their IEP's.

Key words: Individualized Education Program, Form Teachers and Guidance Techers, Individualized Education Program Team.

EKLER	64
Ek-1: İstanbul İl Milli Eğitim Müdürlüğünün İzin Belgesi	64
Ek-2: Görüşme Formu	65
Ek-3: Sözleşme	67
Ek-4: Görüşme Temaları	68

TABLOLAR DİZİNİ

Tablo-2.1. Öğretmenlerin demografik özellikleri	18
Tablo-2.2. Görüşme özellikleri	19
Tablo-3.3. BEP'leriyle ilgili sınıf öğretmenlerinin ve rehber öğretmenlerin görüşleri...	27
Tablo-3.4. BEPGB başkanının BEP toplantılarına birimdeki diğer üyelerin katılımını sağlamasıyla ilgili görüşler	28
Tablo-3.5. BEPGB başkanının araç gereç ve eğitim materyallerini sağlamasıyla ilgili görüşler	29
Tablo-3.6. BEPGB başkanının BEP'in geliştirilmesinde öğrencinin ihtiyaçları doğrultusunda kurum içi yapılacak düzenlemelere ilişkin tedbirleri almasıyla ilgili görüşler	30
Tablo-3.7. BEPGB başkanının BEP'in uygulanmasında öğrencinin ihtiyaçları doğrultusunda kurum içi yapılacak düzenlemelere ilişkin tedbirleri almasıyla ilgili görüşler	32
Tablo-3.8. BEPGB başkanının BEP'in izlenmesi ve değerlendirilmesinde öğrencinin ihtiyaçları doğrultusunda kurum içi yapılacak düzenlemelere ilişkin tedbirleri almasıyla ilgili görüşler	33
Tablo-3.9. BEPGB'ndeki rehber öğretmenlerin BEP'in hazırlanmasıyla ilgili görevlerini yerine getirmesiyle ilgili görüşler	34
Tablo-3.10. BEPGB'ndeki rehber öğretmenlerin BEP'in uygulanmasıyla ilgili görevlerini yerine getirmesiyle ilgili görüşler	35
Tablo-3.11. BEPGB'ndeki rehber öğretmenlerin BEP'in değerlendirilmesiyle ilgili görevlerini yerine getirmesiyle ilgili görüşler.....	36
Tablo-3.12. BEPGB'ndeki rehber öğretmenlerin BEP'in raporlaştırılmasıyla ilgili görevlerini yerine getirmesiyle ilgili görüşler	37
Tablo-3.13. BEPGB'ndeki sınıf öğretmenlerinin BEP'in hazırlanmasıyla ilgili görevlerini yerine getirmesiyle ilgili görüşler	37

Tablo-3.14. BEPGB'ndeki sınıf öğretmenlerinin BEP'in uygulanmasıyla ilgili görevlerini yerine getirmesiyle ilgili görüşler	38
Tablo-3.15. BEPGB'ndeki sınıf öğretmenlerinin BEP'in değerlendirilmesiyle ilgili görevlerini yerine getirmesiyle ilgili görüşler	39
Tablo-3.16. BEPGB'ndeki sınıf öğretmenlerinin BEP'in raporlaştırılmasıyla ilgili görevlerini yerine getirmesiyle ilgili görüşler	40
Tablo-3.17. BEPGB'ndeki gezerik özel eğitim görevi yapan öğretmenin BEP'in hazırlanması, uygulanması, değerlendirilmesi ve raporlaştırılmasıyla ilgili görevlerini yerine getirmesiyle ilgili görüşler	41
Tablo-3.18. BEPGB'ndeki özel eğitim değerlendirme kurulu üyesinin öğrenci için belirlenen destek eğitim hizmetlerinin uygulanmasında rehberlik etme ve öğrencinin bireysel gelişimini izleme görevlerini yerine getirmesiyle ilgili görüşler	42
Tablo-3.19. BEPGB'ndeki öğrenci velisinin BEP'in geliştirilmesi sürecinde çocuğunun ve kendisinin ihtiyaçlarını belirtmesiyle ilgili görüşler	43
Tablo-3.20. BEPGB'ndeki öğrenci velisinin BEP'teki kazanımları desteklemesi için okul içi/dışı etkinlikleri gerçekleştirilmesiyle ilgili görüşler	44
Tablo-3.21. BEPGB'ndeki öğrencinin BEP'te yer almasını istediği kazanımları belirtmesiyle ilgili görüşler	45
Tablo-3.22. BEPGB'ndeki öğrencinin BEP'te yer almasını istediği kazanımları edinmek için üzerine düşen sorumlulukları yerine getirmesiyle ilgili görüşler	47

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil-2.1. Verilerle ilgili belirlenen kategoriler ve kategorilere ait kodlar	24
---	----

KISALTMALAR

BEP: Bireyselleştirilmiş eğitim programı

BEPGB: Bireyselleştirilmiş eğitim programı geliştirme birimi

ÖEHY: Özel eğitim hizmetleri yönetmeliği

I. BÖLÜM

1.Giriş

1.1. Özel Eğitim

İnsanlar, boy, kilo, göz rengi, saç rengi gibi bireysel farklılıklarla dünyaya gelirler. Her birey fiziksel olarak birbirinden farklı olduğu gibi zihinsel olarak da birbirinden farklıdır. Zihinsel farklılıklar bireyin doğuşuyla beraber olabileceği gibi sonradan da edinilebilir. “Bazı öğrenciler sahip oldukları engel türüne, içinde yaşadıkları çevresel ve biyolojik risk koşullarına ya da öğrenmede daha ileri performanslarına (üstün zeka/yetenek) bağlı olarak normal gelişim gösteren akranları gibi normal eğitim müfredatından normal koşullarda aynı düzeyde faydalanamayabilir”(Diken ve diğerleri, 2010, 2).

Bu bağlamda 573 sayılı özel eğitim hakkında kanun hükmünde kararnamenin tanımlar bölümünün b bendine göre özel eğitim; özel eğitim gerektiren bireylerin eğitim ve sosyal ihtiyaçlarını karşılamak için özel olarak yetiştirilmiş personel, geliştirilmiş eğitim programları ve yöntemleri, bu bireylerin tüm gelişim alanlarındaki özellikleri ile akademik disiplin alanlarındaki yeterliliklerine dayalı olarak uygun ortamlarda sürdürülen eğitim olarak ifade edilmiştir. Milli Eğitim Bakanlığı, 1997. (MEB, 1997) Özel eğitim hizmetleri yönetmeliğinin 5. Maddesinde özel eğitimin amaçları şu şekilde sıralanmıştır. Özel eğitim, Türk Millî Eğitiminin genel amaç ve temel ilkeleri doğrultusunda, özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin;

a)Toplum içindeki rollerini gerçekleştiren, başkaları ile iyi ilişkiler kuran, iş birliği içinde çalışabilen, çevresine uyum sağlayabilen, üretici ve mutlu bir vatandaş olarak yetişmelerini,

b) Toplum içinde bağımsız yaşamaları ve kendi kendilerine yeterli bir duruma gelmelerine yönelik temel yaşam becerilerini geliştirmelerini,

c) Uygun eğitim programları ile özel yöntem, personel ve araç-gereç kullanarak; eğitim ihtiyaçları, yeterlilikleri, ilgi ve yetenekleri doğrultusunda üst öğrenime, iş ve meslek alanlarına ve hayata hazırlanmalarını amaçlar (MEB, 2006).

1.2. Kaynaştırma Eğitim Uygulamaları

Cavkaytar ve Diken (2005)'e göre genel eğitimde olduğu gibi özel eğitime gereksinimi olan bireylere yönelik yapılan eğitim de kasıtlı müdahalelerdir. Bu müdahale ile özel eğitim gereksinimli bireylerin, toplum içindeki rollerini gerçekleştiren, başkaları ile iyi ilişkiler kuran, işbirliği içinde çalışabilen, çevresine uyum sağlayabilen, üretici ve mutlu bir yurttaş olarak yetişmelerini kendi kendilerine yeterli bir duruma gelmeleri için temel yaşam becerilerini geliştirmelerine uygun eğitim programları ile özel yöntem, personel ve araç gereç kullanarak ilgileri ihtiyaçları ve yetenekleri doğrultusunda üst öğrenime iş ve meslek alanlarına ve hayata hazırlanmalarını amaçlar (Akt. Kış, 2013). Özel gereksinimli öğrencilerin yukarıda belirtilen özelliklere sahip bireyler olarak yetişebilmeleri ve normal gelişim gösteren akranları ile kaynaşabilmeleri için farklı eğitimler almaları gerekmektedir. Ülkemizde en yaygın olarak kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla eğitim uygulamalarının yapıldığı görülmektedir.

Literatür incelendiğinde kaynaştırma ile ilgili farklı tanımlara rastlanmıştır. Bu tanımlar şu şekilde sıralanmıştır. Spodek ve diğerlerine göre (1983, 61) kaynaştırma eğitimi, engelli çocuğun mümkün olduğu kadar çok engelli olmayan akranlarıyla birlikte aynı ortamlarda eğitilmesi veya aynı aktivitelere mümkün olduğu kadar çok birlikte katılma fırsatlarına sokulmasıdır (Akt. Çuhadar 2006). "En basit haliyle kaynaştırma, özel gereksinimli öğrencilerin eğitimlerini, akranlarının devam ettiği okullarda ve onlarla aynı sınıflarda sürdürmesi olarak tanımlanabilir" (Sucuoğlu ve Kargın, 2010, 25). Kaynaştırma, "Gerektiğinde özel gereksinimli öğrenciye ve/veya sınıf öğretmenine destek özel eğitim hizmetleri sağlanması koşulu ile, özel gereksinimli öğrencinin normal eğitim ortamında eğitilmesidir" (Kırcaali-İftar, 1992, 45). Özel eğitim hakkında kanun hükmünde kararnamenin (573 sayılı), tanımlar bölümünün c bendine göre kaynaştırma, özel eğitim gerektiren bireylerin diğer bireylerle karşılıklı

etkileşim içinde bulunmalarını sağlamak ve eğitim amaçlarını en üst düzeyde gerçekleştirmek için geliştirilmiş eğitim ortamlarını ifade etmektedir (MEB, 1997). Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliğinde (ÖEHY) ise kaynaştırma yoluyla eğitim; özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin eğitimlerini, destek eğitim hizmetleri de sağlanarak yetersizliği olmayan akranları ile birlikte resmi ve özel; okul öncesi, ilköğretim, orta öğretim ve yaygın eğitim kurumlarında sürdürmeleri esasına dayanan özel eğitim uygulamalarıdır, şeklinde tanımlanmıştır (MEB, 2006).

Özel eğitim hizmetleri genel müdürlüğünün yayınlamış olduğu kaynaştırma yoluyla eğitim uygulamaları kılavuz kitapçığında kaynaştırmanın önemi şu şekilde ifade edilmiştir. Kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla eğitim hizmetleri ile özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerin yetersizliği olmayan akranları ile birlikte aynı eğitim ortamlarında karşılıklı etkileşim içinde bulunmalarına olanak sağlanırken, ihtiyaç duydukları destek eğitim hizmetlerinin de sunulması ile öz bakım, günlük yaşam, sosyal, dil ve iletişim alanlarına ait beceriler ile akademik ve mesleki alana ilişkin bilgi ve becerilerin kazandırılması, eğitim amaçlarının en üst düzeyde gerçekleştirilmesi yoluyla yaşamlarını bağımsız ve üretken olarak sürdürmeleri hedeflenmektedir. Kaynaştırma /bütünleştirme yoluyla eğitim uygulamalarının yetersizliği olmayan öğrencilerin de toplumsal yaşamın birçok alanında karşılaşılabilecekleri özel eğitim ihtiyacı olan bireyleri tanımalarına, anlamalarına ve bireysel farklılıkları daha kolay kavramalarına olanak sağlamaktadır. ÖEHY doğrultusunda her tür ve kademede ihtiyacı olan bireyler, kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla eğitimlerini yetersizliği olmayan akranları ile birlikte aynı sınıfta tam zamanlı veya özel eğitim sınıflarında yarı zamanlı olarak sürdürebilirler. Ayrıca ilköğretim programlarının uygulandığı özel eğitim okul ve kurumlarında; yetersizliği olmayan öğrencilerin özel eğitim ihtiyacı olan öğrencilerle aynı sınıfta eğitim görmelerine imkân sağlanabildiği gibi yetersizliği olmayan öğrenciler için bu okul ve kurumlar bünyesinde ayrı sınıflar da açılarak eğitime erişimleri sağlanabilmektedir (MEB,2015).

1.3. Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı

Şüphesiz ki kaynaştırma uygulamalarının başarıya ulaşabilmesi için özel gereksinimli öğrenciler için bireyselleştirilmiş eğitim programlarının hazırlanması, izlenmesi ve değerlendirilmesi çok önemlidir. Özel gereksinimli öğrenci hangi eğitim ortamına yerleştirilirse yerleştirilsin öncelikle bireyselleştirilmiş eğitim programının hazırlanması zorunludur. ÖEHY madde 69’da Bireyselleştirilmiş eğitim programı, özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin gelişim özellikleri, eğitim performansları ve ihtiyaçları doğrultusunda hedeflenen amaçlara yönelik hazırlanan ve bu bireylere verilecek destek eğitim hizmetlerini de içeren özel eğitim programıdır şeklinde tanımlamıştır (MEB,2006). “Bireyselleştirilmiş eğitim programları; her bir engelli çocuk için yazılı olarak, bölge eğitim kurumu veya eğitim ünitesi tarafından geliştirilmiş olan ve engelli çocukların, öğretmenlerin, ana-babaların ya da koruyucu ailelerin özel gereksinimlerini karşılamak için oluşturulmuş özel eğitim programlarıdır.” (Fiscus ve Mandell, çevirenler: Akçamete, Şenel ve Tekin, 2002, s.23). Özyürek (2004)’e “göre bireyselleştirilmiş eğitim programı, anne baba, özel eğitim öğretmenleri, okul yöneticileri ve diğer ilgili uzmanların oluşturduğu ekibin denetiminde bedensel, toplumsal, duyuşsal ve bilişsel alanlarda yapabildiklerini dikkate alarak, yetersizliği olan kişinin yaşına göre göstermesi beklenen toplumsal normların gerektirdiği bedensel, toplumsal, duyuşsal ve bilişsel davranışları göstermesi için, gerekli ek eğitsel yaşantıların, ortamların ve görev alacak kişilerin ve çalışma sürelerinin gösterildiği plandır” (s.21). Yıkılmış (2013)’e göre “bireyselleştirilmiş eğitim programının amacı özel gereksinimli çocuğun okul yılları içerisindeki başarısını arttırmak için ne kadar desteğe ihtiyaç duyacağını belirlemektir. Kısacası eğitsel aşamaların özel gereksinimli bireyin bugünkü ve gelecekteki gereksinimlerine göre düzenlenmesi demektir” (s.113).

Ayrıca BEP sayesinde öğrencinin yapabilecekleri tanımlanır, kendi öğrenmesi ile ilgili daha fazla sorumluluk almasına yardımcı olunur, öğrenmesi izlenir, ilerlemeleri kaydedilir (Milli Eğitim Bakanlığı [MEB], 2004). ÖEHY’nde BEP, eğitim planında yer alan yıllık amaçlar ve öğrencinin takip ettiği eğitim programı/programları temel alınarak belirlenen kısa dönemli amaçlarını, öğrencinin alacağı destek eğitim hizmetinin türü, süresi, sıklığı ve bu hizmetin kimler tarafından nasıl sağlanacağını, öğretim ve değerlendirmede kullanılacak yöntem ve teknik, araç-gereç ve eğitim materyallerini,

eğitim ortamına ilişkin dzenlemeleri, davranış problemlerini onlemeye ya da azaltmaya yonelik tedbirler ile uygulanacak yontem ve teknikleri, oğrencinin kişisel bilgilerini iherir şeklinde tanımlanır (MEB, 2006).

1.4. Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı Geliştirme Birimi

Bireyselleştirilmiş eğitim programlarının geliştirilmesi ve uygulanması hem yurtdişında hem de Tırkiye’de yasal olarak guvence altına alınmıştır. Ancak Tırkiye’de bireyselleştirilmiş eğitim programlarının hazırlanması ve uygulanmasının geermişine baktığımız zaman yurtdişı uygulamalarından daha sonraki yıllarda başlandığı gorumektedir. Orneğin Amerika Birleşik Devletlerinde bireyselleştirilmiş eğitim programlarının hazırlanması ve uygulanması 1975’li yıllarda başlamasına rağmen ulkemizde 1997 yılında yururluğe giren 573 sayılı ozel eğitim hakkında kanun hukmunde kararname ile zorunlu hale gelmiştir. Daha sonra 2006 yılında yayınlanarak yururluğe giren Ozel eğitim hizmetleri yonetmeliğinde bireyselleştirilmiş eğitim programından bahsedilmiştir.

“Tırkiye’de tarihlerden de anlaşılacağı gibi bireyselleştirilmiş eğitim programı geliştirme ve uygulama ealışmaları henuz cok yenidir. Ortam, personel, arae-geree ve bilgi eksiklikleri nedeniyle sistematik yuruyen ealışmalar sınırlı sayıdadır. Ancak hizmet iei eğitim programları ile bireyselleştirilmiş eğitim programı hazırlayabilecek personel yetiştirme ealışmaları goze earpmaktadır” (Kılıe, 2006, s.8). OEHY’nin72. Maddesinde “ozel eğitime ihtiyaey olan oğrencilerin eğitimlerini surdurdukleri okul ve kurumlarda eğitim performansları ve ihtiyaeyları doğrultusunda bireyselleştirilmiş eğitim programlarını hazırlamak amacıyla bireyselleştirilmiş eğitim programı geliştirme birimi oluşturulur” ifadesi yer almaktadır.

1.4.1. Bireyselleştirilmiş eğitim programı geliştirme birimi uyeleri

Aynı madde de bu birimdeki kişilerin kimler olduğu da belirtilmiştir. Bireyselleştirilmiş eğitim programı geliştirme birimi, okul/kurum muduru veya

görevlendireceği bir müdür yardımcısının başkanlığında; bir gezerek özel eğitim görevi yapan öğretmen, bir rehber öğretmen, bir eğitim programları hazırlamakla görevlendirilen öğretmen, öğrencinin sınıf öğretmeni, öğrencinin dersini okutan ilgili alan öğretmenleri, öğrencinin velisi, öğrenci, olmak üzere bu kişilerden oluşur. BEP geliştirme birimine, gerektiğinde görüşlerine başvurulmak üzere özel eğitim değerlendirme kurulundan bir üyenin katılımı sağlanır. Bu birimin çalışma usul ve esasları okul/kurum yönetimince belirlenir(MEB,2006).

“Yönetmelikte geçen ifadelerden anlaşıldığı gibi; BEPGB üyeleri öğrencinin BEP’ini yazmakla görevlidirler. Bireyselleştirilmiş eğitim programını yazmakla görevlendirilen bu kişilerin, BEP hazırlama dışında aynı zamanda belli görev ve sorumlulukları da bulunmaktadır. Küpper, (2010)’a göre, BEP geliştirmekle görevli olan bu kişilerin, öğrencinin bireyselleştirilmiş eğitim programını yazmak için, bir takım olarak birlikte çalışmalarını sağlanmalıdır. Çünkü ekipte yer alacak her kişi, bireyselleştirilmiş eğitim programı toplantısına önemli bilgiler getirebilir. Böylece, üyeler çok önemli bilgilerini paylaşabilirler ve çocuğun bireyselleştirilmiş eğitim programını yazmak için birlikte çalışabilirler” (Akt. Avcıoğlu 2015).

1.4.2. Bireyselleştirilmiş eğitim programı geliştirme birimi üyelerinin görev ve sorumlulukları

Özel eğitim hizmetleri yönetmeliğinde; BEPGB’nde yer alan kişilerin görev ve sorumlulukları şöyledir. Madde 73’e göre BEPGB’ne okul/kurum müdürü veya görevlendireceği bir müdür yardımcısı BEPGB başkanı olarak görev yapar. Birim başkanının görevleri şunlardır.

- a) Birimde görev alacak üyeleri belirleyerek BEP geliştirme birimini oluşturmak.
- b) Birimde gerektiğinde görev alacak üyelerin katılımını sağlamak.
- c) BEP’in geliştirilmesi, uygulanması, izlenmesi ve değerlendirilmesinde, öğrencinin ihtiyaçları doğrultusunda kurum içi yapılacak düzenlemelere ilişkin tedbir almak.

ç) BEP geliştirilmesi, uygulanması, izlenmesi ve değerlendirilmesinde ihtiyaç duyulan araç-gereç ve eğitim materyallerinin geliştirilmesi veya sağlanması için özel eğitim hizmetleri kurulu ile eş güdümlü çalışmak.

Madde 74'e göre, BEPGB üyelerinden sınıf, alan, gezerek özel eğitim görevi yapan öğretmen, eğitim programlarını hazırlamakla görevlendirilen öğretmen ile rehber öğretmen, bu yönetmeliğin ilgili hükümleri doğrultusunda görev tanımında yer alan BEP ile ilgili görevleri yürütürler. Bu birimde görev alan özel eğitim değerlendirme kurulu üyesi; öğrenci için belirlenen destek eğitim hizmetlerinin uygulanmasında rehberlik etme ve öğrencinin bireysel gelişiminin izlenmesinden sorumludur. Veli; BEP geliştirme sürecinde öğrencinin eğitim ihtiyaçlarına ilişkin görüş bildirmek ve öğrencinin eğitiminde etkililiği sağlamak amacıyla gerektiğinde araç-gereç ile eğitim materyali desteği sağlamaktan sorumludur. Öğrenci; BEP geliştirme sürecinde eğitim ihtiyaçlarını belirtmek ve eğitimine ilişkin alınacak kararlarda görüş bildirmekten sorumludur. BEP geliştirme birimi üyelerinin bu sorumluluklarının yanı sıra BEPGB'nin görevleri şunlardır:

- a) Özel eğitime ihtiyacı olan öğrenciler için bireyselleştirilmiş eğitim programlarının hazırlanması, uygulanması, izlenmesi ve değerlendirilmesi ile ilgili çalışmaların koordinasyonunu sağlamak.
- b) Eğitimde etkililiği sağlamak amacıyla araç-gereç ve eğitim materyali geliştirilmesinde, sağlanmasında, kullanımında özel eğitim hizmetleri kurulu ve özel eğitim değerlendirme kurulu ile iş birliği yapmak.
- c) Öğrencinin tüm gelişim alanındaki özellikleri ile akademik disiplin alanlarındaki yeterlilikleri ve eğitim ihtiyaçları doğrultusunda gerektiğinde BEP'inde değişiklik ve düzenlemeler yapılmasını ya da yeniden BEP hazırlanmasını sağlamak.
- ç) Öğrenciler için hazırlanan eğitim planlarını değerlendirerek her yıl yenilemek.
- d) Eğitim ortamlarının düzenlenmesi konusunda okul/kurum yönetimine ve öğretmenlere önerilerde bulunmak.

e) Öğrencilerin eğitimi konusunda yapılacak düzenleme ve alınacak tedbirlerle ilgili olarak rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri yürütme komisyonuyla iş birliği yapmak.

f) Özel eğitim okul veya kurumlarında öğrenimlerini sürdüren öğrencilerden kaynaştırma yoluyla eğitim alması uygun olanları belirleyerek rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri yürütme komisyonunu bilgilendirmek.

1.5. Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı Geliştirme Birimi ile İlgili Yapılan Araştırmalar

Bireyselleştirilmiş eğitim programı geliştirme birimi ile ilgili yurt dışında ve Türkiye'de yapılan araştırmalar incelenmiş ve çalışmaya katkı sağlayacağı düşünülen çalışmalar aşağıda sıralanmıştır.

1.5.1. Bireyselleştirilmiş eğitim programı geliştirme birimi ile ilgili Türkiye'de yapılan araştırmalar

Alan yazın incelemesi sonucunda BEP'leri ile ilgili birçok çalışma olmasına rağmen doğrudan BEPGB'i ile ilgili bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu yüzden BEP'leri ile ilgili yapılan araştırmalara örnekler verilebilir.

Öztürk (2009), “eğitim uygulama okuluna devam eden zihinsel engelli öğrencilerin öğretmenlerinin bireyselleştirilmiş eğitim programları hakkında görüşlerinin belirlenmesi” isimli çalışmasında, zihin engelli çocukların öğretmenlerinin bireyselleştirilmiş eğitim programı hakkında ne düşündüklerini, ne kadar bilgiye sahip olduklarını, bireyselleştirilmiş eğitim programını hazırlarken ne gibi kaynaklardan yararlandıklarını belirlemeye çalışmıştır. Bu çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Araştırmada Marmara Bölgesinden amaçlı örnekleme yöntemiyle seçilmiş İstanbul ilindeki bir ilçede çalışan dokuz (9) öğretmen çalışma grubuna alınmıştır. Öğretmenlerin bireyselleştirilmiş eğitim planı ile ilgili görüşlerini belirlemek amacı ile yarı yapılandırılmış görüşme yapılmış ve görüşme sırasında önceden hazırlanmış üç soru sorulmuştur. Veriler tüme varım analiz tekniğiyle analiz edilmiştir. Araştırma bulgularına göre; Farklı şekillerde program hazırlanması, her çocuğun farklı özelliğe sahip olduğu, çocuklara uygun olduğu, grup eğitimi yapılamayacağı, birebir ilgilenmek gerektiği için bireyselleştirilmiş eğitim programının gerekli olduğu sonucu

ortaya çıkmıştır. Bireyselleştirilmiş eğitim programının, zihinsel gelişime yardımcı olduğu, farklı öğrencilere faydalı olduğu, uygulanabilirse yararlı olduğu, veliler de bu programdan yararlanacağı, Çocuğun sonraki öğretmenine program hakkında fikir verdiği, Çocuğun sınıf öğretmenine zaman kazandırdığı, Çocuktaki ilerlemeleri program yaptığımız zaman görebildiğimiz için yararlı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bireyselleştirilmiş eğitim programını uygulamada karşılaşılan güçlüklerin; alt yapı, araç gereç, bilgisayar kullanımı, okulun fiziki şartları, öğretmen, yer, zemin, zaman (süre) eksikliklerinden kaynaklandığı sonucuna ulaşılmıştır. Bireyselleştirilmiş eğitim programını hazırlarken; üniversitedeki öğretim görevlilerinden, okul idaresinden, öğretmen arkadaşlardan, kaynak kitaplardan, özel eğitim öğretmenlerinden, internetten, bireyselleştirilmiş eğitim kitabından, özel eğitim müfettişlerinden yararlandıkları; velilerden, müfettişlerden, öğretmen arkadaşlardan, kaynak kitaplardan yararlanamadıkları; bazı velilerden ve müfettişlerden de kısmen yararlandıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Pektaş (2008), "özel eğitim programlarından ve farklı programlardan mezun öğretmenlerin bireyselleştirilmiş eğitim programı kullanma durumunun saptanması" isimli çalışmasında, özel eğitim alanında çalışan özel eğitim programı mezunu öğretmenler ile farklı programlardan mezun öğretmenlerin bireyselleştirilmiş eğitim programı kullanma durumlarını saptamaya çalışmıştır. Bu araştırma, Ankara ilinde özel eğitim alanında çalışan sınıf öğretmenlerinin bireyselleştirilmiş eğitim programları kullanma durumlarını belirlemek amacıyla yapılan betimsel tarama modelinde bir çalışmadır. Araştırmanın sonucunda Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı kullanmayla ilgili olarak, her iki program mezunlarının büyük bir çoğunluğunun Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı kullanmadığı, ancak, özel eğitim programı mezunlarının, farklı program mezunlarına göre Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı kullanma konusunda daha yeterli olduğu saptanmıştır.

Bilen (2007), "sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma uygulamalarında karşılaştıkları sorunlarla ilgili görüşleri ve çözüm önerileri" isimli çalışmasında 2006-2007 eğitim öğretim yılında İzmir ilinde Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı olarak öğretim yapan resmi ve özel 13 ilköğretim okulunda görev yapan 66 kadın , 54 erkek öğretmenin oluşturduğu toplam 120 sınıf öğretmeniyle çalışmıştır. Araştırma sonucunda, sınıf

öğretmenlerinin kaynaştırmaya yönelik tutumlarının, mezun olduğu bölüm, kaynaştırma eğitimi alma, rehberlik servisinden destek almaktan etkilendiği; sınıf öğretmenliğinden mezun olanların olmayanlara göre, kaynaştırma eğitimi alanların almayanlara göre, rehberlik servisinden destek alanların almayanlara göre kaynaştırmaya ilişkin daha olumlu tutumlara sahip oldukları belirlenmiştir. Öğretmenlerin tutumlarının, cinsiyetlerinden, yaşlarından ve çalışma sürelerinden, sınıftaki öğrenci sayısı, sınıfın fiziki yapısı ve ailelerle işbirliği yapıp yapmama değişkeninden etkilenmediği belirlenmiştir.

Nizamoglu (2006), "sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma uygulamalarındaki yeterlilikleri" isimli çalışmasında 2005–2006 eğitim öğretim yılı bahar döneminde Bolu ili merkezinde bulunan 10 resmi ilköğretim okulunda görev yapan, sınıfında kaynaştırma öğrencisi bulunan 12 sınıf öğretmenin görüşlerini belirlemek üzere yarı yapılandırılmış görüşme tekniğini kullanmıştır. Sınıfında kaynaştırma öğrencisi bulunan sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimindeki yeterliklerine ilişkin görüşlerini belirlemek için “Kaynaştırma Becerilerini Öz Değerlendirme Aracı” kullanılmıştır. Araştırmada aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır. Sınıf öğretmenlerinin, kaynaştırma uygulamalarında okullarında destek hizmet olarak sadece rehber öğretmenden yardım aldıkları, okul dışı uzmanlarla yeteri kadar bilgi alışverişinde bulunmadıkları belirlenmiştir. Sınıf öğretmenleri, öğrencinin özel gereksinime ihtiyacı olduğunu eğitim öğretim dönemi içinde fark ettiği, öğrenciye hazırlık yapmak için dönem ortasını seçtiği sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca öğretmenlerin geleneksel yöntemler kullanarak, öğrencilerin özel gereksinime ihtiyacı olup olmadığını belirleme ve öğrenciyi sınıfa hazırlama çalışmaları yaptığı tespit edilmiştir. Sınıf öğretmenlerinin, özel gereksinimli öğrencinin özel gereksinimlerini ve işlevde bulunma düzeylerini belirlemeye yönelik olarak sınırlı çalışmalar yaptıkları sonucuna ulaşılmıştır. Sınıf öğretmenlerinin amaç belirlemede sistemli bir çalışma içerisinde olmadıkları ve kendi yöntemlerine göre yazılı olmayan amaçlar belirledikleri saptanmıştır. Sınıf öğretmenlerinin, öğrencilerin etkileşimini kolaylaştırmak amacıyla yöntem ve etkinliklerde bir planlama yapmadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmenlerin, özel gereksinimli öğrencinin eğitimi için, yöntem ve etkinlik belirleme konusunda yardım alma amacıyla yaptıkları görüşmelerden ne türden faydalar sağladıklarına ilişkin görüşleri yeterli görülmemiştir.

Battal (2007), sınıf öğretmenlerinin ve branş öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimine ilişkin yeterliliklerinin değerlendirilmesi" isimli betimleme modelinin kullanıldığı bu çalışmanın evrenini Uşak İli ilköğretim okullarında görev yapmakta olan sınıf öğretmenleri ve branş öğretmenleri, örneklemini ise Uşak ilindeki 23 ilköğretim okulunda görev yapmakta olan 285 sınıf öğretmeni ve 104 branş öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırma sonucunda; sınıf öğretmenleri ve branş öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimine muhtaç öğrencileri tanıma konusunda yeterli oldukları gözlenmektedir. Sınıf öğretmenleri ve branş öğretmenlerinin uygulama, değerlendirme alanlarında da kendilerini yeterli görmektedirler. Ancak bazı ilkeleri bilmedikleri de gözlenmektedir. Bunun sebebi olarak da kaynaştırma eğitimi konusunda yeterli bir eğitim almamış olabilecekleri düşünülmektedir. Bu nedenle de sınıf öğretmenleri ve branş öğretmenlerine yönelik kaynaştırma eğitimine ilişkin tanılama, ilke, uygulama ve değerlendirme alanlarında yeterince bilgiye sahip olabilmeleri için hizmet içi eğitim programları düzenlenmesi önerilmektedir. Ayrıca lisans düzeyindeki öğretmen adaylarına da kaynaştırma eğitimi konusunda verilecek teorik bilginin yanı sıra uygulama ortamları da sağlanması önerilebilir.

Onur (2009) isimli çalışmasında "rehber öğretmenlerin kaynaştırma eğitimine yönelik tutumlarının değerlendirilmesi" isimli çalışmasında İstanbul ili Kâğıthane ilçesi öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimine yönelik tutumlarının değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Kâğıthane ilçesinde 2008–2009 yılı eğitim öğretim yılında 60 resmi okul ve 12 özel okulda rehber öğretmen olarak görev yapan 72 rehber öğretmen araştırmaya katılmıştır. Rehber öğretmenlerin kaynaştırma eğitimine yönelik tutumlarının değerlendirilmesi için araştırmacı tarafından ilgili literatür taranarak geliştirilen kişisel bilgi formu ile Prof. Dr. Gönül KIRCAALİ İFTAR tarafından geliştirilen “Kaynaştırmaya İlişkin Görüşler Ölçeği” kullanılmıştır. Veriler SPSS programı kullanılarak çözümlenmiştir. Rehber öğretmenlerin kaynaştırma eğitimine yönelik tutumlarının çeşitli değişkenlere göre farklılaşma durumlarını tespit etmek amacıyla oluşturulan değişkenler Mann Whitney-U testi, bağımsız grup t testi, Kruskal Wallis-H testi analizi ile işleme koyulmuştur. Araştırma sonuçları öğretmenlerin kaynaştırmaya ilişkin görüşlerinin ortalamalar seviyesinde olduğunu göstermektedir. Okul türüne göre resmi ve özel okulda çalışanların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır. Tezin başat önermelerinden olan bu varsayımın

sonucunda özelde çalışan Rehber Öğretmenlerin tutumlar açısından olumlu anlamda daha farklı çıkacağı düşünülmüşse de sonucun istatistiksel açıdan anlamlı çıkmamasının da aslında özel eğitim ve kaynaştırma eğitimi çerçevesinde özellikle son yıllarda resmi devlet okullarındaki özel eğitim anlayışının gelişmesi noktasında, yapılan Teftiş değerlendirmesinde bir kriter olarak ele alınması, yoğunlukla verilen ve artık her dönem için rutin hale gelen hizmet içi eğitimlerin verilmesi, hizmet alan ailelerin bilinçlenmesi, demokratik gelişmelere paralel hak ve özgürlükler anlamında yaşanan gelişmeler, yaşam kalitesinin artması gibi çok önemli göstergelerin var oluşunun ispatı olarak değerlendirilmelidir.

Özdemir (2010), "okul öncesi öğretmenlerinin kaynaştırma uygulamasına ilişkin görüşlerinin incelenmesi" isimli çalışmada, okul öncesi öğretmenlerinin kaynaştırma uygulamasına ilişkin görüşlerini incelemek amacıyla yapılmıştır. Araştırmaya Edirne il merkezi ve ilçelerinde bulunan Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı 31 ilköğretim okulu ile 9 bağımsız anaokulunda görev yapan ve araştırmaya katılmayı gönüllü olarak kabul eden 62 okul öncesi öğretmeni dahil edilmiştir. Araştırmada okul öncesi öğretmenlerin kaynaştırma hakkındaki görüşlerini belirlemek için Özbaba (2000) tarafından geliştirilen "Okul Öncesi Eğitimde Kaynaştırmaya Karşı Tutum Ölçeği" ve öğretmenleri tanımaya yönelik olarak araştırmacılar tarafından hazırlanan "Genel Bilgi Formu" kullanılmıştır. Çalışmada verilerin analizi ve çözümlenmesi için SPSS paket programı ve içerik analizi yöntemlerinden yararlanılmıştır. Araştırma sonucunda özel eğitim ile ilgili eğitim almış olan, kaynaştırma ile ilgili eğitim almış olan, kaynaştırma tecrübesi olan, sınıfında özel eğitim gerektiren çocuk olmayan, kaynaştırma eğitimi konusunda bilgi edinmek isteyen ve sınıfında özel eğitim gerektiren çocuğu kaynaştırmayı isteyen okul öncesi öğretmenlerin kaynaştırmaya yönelik tutumlarının daha olumlu olduğu saptanmıştır. Ayrıca, okul öncesi öğretmenlerin yaşı ve meslekteki kıdemi arttıkça kaynaştırma uygulamasına ilişkin daha olumsuz tutum gösterdikleri belirlenmiştir

1.5.2. Bireyselleştirilmiş eğitim programı geliştirme birimi ile ilgili yurt dışında yapılan araştırmalar

Dublowski (2004), "BEP takım toplantılarına aktif ebeveyn katılımını teşvik etmek" isimli çalışmada velilerin kendisinin ve öğrencinin ihtiyaçlarını

belirtemedikleri sonucuna ulaşmıştır. Velilerin kendisinin ve öğrencilerin ihtiyaçlarını belirtememelerinin nedeni ise velilere iyi bir görüşme ortamının sağlanmamasıdır.

L. Ruppard ve S. Gaffney (2011), "BEP takım kararları: konuşmalar, müzakereler ve gücün ön çalışması" isimli çalışmasında BEP'nin engelli öğrencilere hizmet vermesinin merkezi olduğu düşünüldüğü için BEP ekibi karar verme ve sosyal olarak yerleşmiş bir uygulama olarak incelenmiştir. İlk değerlendirme ve BEP toplantısı dökümleri ve ekip üyeleri ile yapılan röportajlar, 5 yaşındaki bir çocuğun karar verme sürecini ve sonuçlarını anlamak için ilgili belgelerle uyumlu olarak analiz edilmiştir. bu çalışmada şu sonuçlara ulaşılmıştır. BEP'leri kararlı bir şekilde özel eğitimin kalbi olarak tanımlanır. BEP'leri, okulların özel ve ilgili hizmetlerin sağlanmasından sorumlu tutulduğu belirleyici bir belgedir. Takım kararları çocuk, aile ya da okul personeli için önemsiz değildir. Engelli çocukların ve ailelerinin hayatlarında BEP toplantılarının önemine rağmen, bu toplantılarda karar verme ile ilgili söylem hakkında çok az şey bilinmektedir.

Bafra (2009), "sınıf öğretmenleri, rehber öğretmenler ve rehberlik araştırma merkezi çalışanlarının bireyselleştirilmiş eğitim programı hazırlama sürecine ilişkin tutumları ve karşılaşılabilecekleri güçlüklerin belirlenmesi" isimli çalışmasında, sınıf öğretmenlerinin BEP hazırlamaya ilişkin olumlu tutum içinde oldukları, ancak rehber öğretmen ve rehberlik araştırma merkezi çalışanlarına göre daha fazla güçlük yaşadıkları görülmüştür. Ayrıca BEP geliştirme sürecine katılan sınıf öğretmenlerinin, katılmayan öğretmenlere göre daha az güçlük yaşadığı ve hizmet içi eğitim programının süresi arttıkça BEP geliştirme sürecinde yaşanan güçlüklerin azaldığı görülmüştür.

J. Martin, L.H. Marshall, P. Sale (2004), "ortaokul BEP toplantılarında 3 yıllık çalışma" isimli araştırmasında, birbirini izleyen 3 yıl boyunca 393 BEP toplantısından katılan 1.638 kişinin, bireyselleştirilmiş eğitim programı katılımcılarının algılarını incelemiştir. Sonuçlar, öğrencilerin BEP toplantılarına katıldığı veya katılmadığında ve farklı profesyonel ekip üyelerinin toplantılara katıldığı zaman, anket cevapları ve katılımcı rolleri arasında önemli farklılıklar olduğunu göstermektedir. Özel eğitim öğretmenleri tüm ekip üyelerinden daha fazla konuşmaktadır. Öğrenciler toplantıların

nedenlerini bilmek, toplantılarda ne yapılacağını bilmek ve diğer beş anket ögesi için en düşük puanları bildirmektedir. Genel eğitimciler anket sorularının üçünde kendilerini en düşük olarak derecelendirmiştir. BEP toplantılarına öğrenci ve genel öğretmen katılımı, özellikle ebeveynler olmak üzere BEP ekip üyeleri için katma değerli faydalar sağlamıştır.

W. Fish, (2008), “BEP Toplantısı: Özel Eğitim Hizmetlerini Alan Öğrencilerin Ebeveynlerinin Algıları” isimli çalışmada yazar, bir aile destek hizmet ajansından özel eğitim hizmeti alan öğrencilerin 51 ebeveyni arasında bireyselleştirilmiş eğitim programı (BEP) toplantısının ebeveyn algılarını araştırdı. Anket soruları aşağıdaki alanlara aittir: (a) BEP toplantı deneyimleri, (b) özel eğitim kanununun bilgi seviyesi, (c) eğitimcilerle ilişkiler, (d) BEP toplantı sonuçları ve (e) iyileştirilmesi önerilen alanlar. Ebeveynlerin çoğunluğu, genel BEP toplantı deneyimlerinin olumlu olduğunu yanıtladı. Ankete katılanların çoğu, ailelerin ebeveynleri tarafından saygı gören ve eşit karar vericiler olarak muamele görürken, öğretmenlerin ebeveynlerinin girdilerine değer verdiği için BEP toplantısının olumlu algılarına sahipti. Ayrıca, çoğu ebeveyn, BEP süreci ve özel eğitim kanunu hakkında net bir anlayışa sahip olduklarını kabul etmiştir.

1.6. Problem

Alan yazında yapılan incelemeler sonucunda BEP’in kullanımı ile ilgili birçok araştırmaya rastlanmasına rağmen BEPGB ile ilgili çalışmalara rastlanmamıştır. Bu yüzden bu araştırmanın yapılmasına gereksinim duyulmuştur. 2006 yılında yürürlüğe giren ÖEHY’nde, (BEPGB) oluşturulması, amacı, kimlerden oluşacağı, yer alan kişilerin görev ve sorumlulukları açıkça ifade edilmiştir. İlkokullarda çalışan, aynı zamanda BEPGB’nin önemli üyelerinden olan sınıf öğretmenlerinin ve rehber öğretmenlerin, bu birimin okullarında ne düzeyde var olabildiğini ve sürecin ne kadar işleyebildiğini tanımlamaları bu araştırmanın problemini oluşturmaktadır.

1.7. Amaç

Bu araştırmanın amacı İstanbul ili Maltepe ilçesinde, ilkokullarda çalışan sınıf öğretmenlerinin ve rehber öğretmenlerin BEPGB'ne ilişkin görüşlerini betimlemektir. Bu amaç doğrultusunda araştırmada aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır.

- 1) BEPGB başkanının görevlerini yerine getirmesiyle ilgili görüşler nelerdir?
- 2) Sınıf öğretmenlerinin görevlerini yerine getirmesiyle ilgili görüşler nelerdir?
- 3) Rehber öğretmenlerin görevlerini yerine getirmesiyle ilgili görüşler nelerdir?
- 4) Gezerek özel eğitim görevi yapan öğretmenin görevlerini yerine getirmesiyle ilgili görüşler nelerdir?
- 5) Özel eğitim değerlendirme kurulu üyesinin görevlerini yerine getirmesiyle ilgili görüşler nelerdir?
- 6) Öğrenci velisinin görevlerini yerine getirmesiyle ilgili görüşler nelerdir?
- 7) Öğrencinin görevlerini yerine getirmesi ile görüşler nelerdir?
- 8) BEP'leri ile ilgili görüşler nelerdir?

1.8. Önem

Kaynaştırma uygulamalarının başarıya ulaşabilmesi için şüphesiz ki öğrencilerin gereksinimleri dikkate alınarak BEP'in hazırlanması gerekir. ÖEHY'nde BEP'in hazırlanması, uygulanması ve değerlendirilmesi için BEPGB'nin kurulması gerektiği yer almıştır. BEPGB'nin başarıyla görevlerini yerine getirebilmeleri için bu birimde yer alacak sınıf öğretmenleri ve rehber öğretmenlerin görüşlerinin belirlenmesinin önemli olacağı düşünülmektedir. Bununla birlikte araştırma bulgularının ileride BEPGB başkanları, gezerek özel eğitim görevi yapan öğretmen ve özel eğitim değerlendirme kurulu üyesi ile ilgili yapılacak çalışmalara ışık tutacağı düşünülmektedir. Ayrıca bu konu Türkiye'de ilk kez çalışıldığı için alan yazına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

1.9. Sınırlılıklar

Bu araştırma 2015-2016 eğitim öğretim yılında, İstanbul ili Maltepe İlçesinde bulunan ilkokullarda görev yapan 5 rehber öğretmen ve 5 sınıf öğretmeni ile sınırlıdır. Aynı zamanda araştırmanın görüşme soruları ve araştırmaya katılan öğretmenlerin görüşleri ile sınırlıdır.

1.10. Sayıtlar/Varsayımlar

Araştırmaya katılan sınıf öğretmenleri ve rehber öğretmenlerin BEPGB ile ilgili görüşlerinde samimi oldukları varsayılmıştır.

1.11. Tanımlar

Özel eğitim: Özel eğitim gerektiren bireylerin eğitim ve sosyal ihtiyaçlarını karşılamak için özel olarak yetiştirilmiş personel, geliştirilmiş eğitim programları ve yöntemleri, bu bireylerin tüm gelişim alanlarındaki özellikleri ile akademik disiplin alanlarındaki yeterliliklerine dayalı olarak uygun ortamlarda sürdürülen eğitimidir (Milli Eğitim Bakanlığı (MEB, 1997).

Bireyselleştirilmiş eğitim programı: Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin gelişim özellikleri, eğitim performansları ve ihtiyaçları doğrultusunda hedeflenen amaçlara yönelik hazırlanan ve bu bireylere verilecek destek eğitim hizmetlerini de içeren özel eğitim programıdır (Milli Eğitim Bakanlığı (MEB, 2006).

Bireyselleştirilmiş eğitim programı geliştirme birimi: Özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerin eğitimlerini sürdürdükleri okul ve kurumlarda eğitim performansları ve ihtiyaçları doğrultusunda BEP'lerini hazırlamak amacıyla bireyselleştirilmiş eğitim programı geliştirme birimi oluşturulur (MEB, 2006).

II. BÖLÜM

2. Yöntem

Bu bölümde araştırma modeli, evren ve örneklem, verilerin toplanması ve verilerin çözümlenmesine yer verilmiştir.

2.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Nitel araştırma “gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma olarak tanımlanabilir” (Yıldırım ve Şimşek, 2008, 39). Araştırmada ilkokullarda çalışan sınıf öğretmenlerinin ve rehber öğretmenlerin BEPGB’ne ilişkin görüşleri betimlenmiştir.

“Nitel araştırmada temel veri toplama yöntemleri görüşme gözlem ve doküman analizi olmakla birlikte bu yöntemlerin farklı biçimlerde kullanılması sonucu ortaya çeşitlilik ve zenginlik gösteren çok sayıda alternatif veri toplama stratejisi çıkmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2008, 7). Bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden görüşme tekniği kullanılmıştır. Görüşme, “önceden belirlenmiş ve ciddi bir amaç için yapılan, soru sorma ve yanıtlama tarzına dayalı karşılıklı ve etkileşimli bir iletişim süreci” olarak ifade edilmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2008, 119). Görüşmeler değişik şekillerde gruplanabilmektedir. Ancak en yaygın gruplama biçimi yapılandırılmış görüşme, yarı yapılandırılmış görüşme ve yapılandırılmamış görüşme olarak üçlü sınıflamadır (Karasar, 1999). Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşmeler “hem sabit seçenekli

cevaplamayı hem de ilgili alanda derinlemesine gidebilmeyi birleştirir (Büyüköztürk ve diğerleri, 234).

2.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini amaçlı örnekleme yöntemi ile seçilen 2015-2016 eğitim-öğretim yılında İstanbul ili Maltepe ilçesi milli eğitim müdürlüğüne bağlı ilkokullarda çalışan sınıf öğretmenleri ve rehber öğretmenler oluşturmuştur. Araştırmanın örneklemini ise Küçükyalı E.C.A Elginkan İlkokulu, Ataköseoğlu İlkokulu, Kadir Has İlkokulu, Bağlarbaşı İlkokulu, Kazım Tunç İlkokulu, Nezahat Aslan Ekşioğlu İlkokulu, Vasfi Rıza Zobu, İlkokulu, Suzan Ahmet Yalkın İlkokulu ve Güzide Yılmaz İlkokulunda çalışan rehber öğretmenler ve sınıf öğretmenlerinin oluşturması planlanmıştır. Ancak Ataköseoğlu İlkokulu, Kadir Has İlkokulu, Nezahat Aslan Ekşioğlu İlkokulu ve Suzan Ahmet Yalkın İlkokulunda çalışan rehber öğretmenler ve sınıf öğretmenleri gönüllü olarak çalışmaya katılmadıkları için çalışma, Küçükyalı E.C.A Elginkan İlkokulu, Bağlarbaşı İlkokulu, Kazım Tunç İlkokulu, Vasfi Rıza Zobu, İlkokulu ve Güzide Yılmaz İlkokulunda çalışan gönüllü rehber öğretmenler ve sınıf öğretmenleri ile yapılmıştır.

Araştırmacı, okullarda özel eğitim sınıfı bulunması, okullara erişimin kolaylığı gibi kısıtları göz önünde bulundurarak çalışma yapılacak örnekleme Maltepe İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü'nün sitesinden elde etmiştir. Araştırmacı, araştırmayı gerçekleştirebilmek için İstanbul İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden gerekli izin belgesini almıştır. (Ek-1) Tablo 1'de İstanbul ilindeki Maltepe ilçesinde görev yapan ve çalışmaya katılan öğretmenlere ait demografik özellikler yer almaktadır.

Tablo 2.1. Öğretmenlerin demografik özellikleri

Kod Adı	Cinsiyet	Mesleki Kıdem	Mezun Olduğu Alan
Öğretmen 1	K	13	Psikolojik Danışma ve Rehberlik
Öğretmen 2	E	19	Sınıf Öğretmeni
Öğretmen 3	E	30	Sınıf Öğretmeni
Öğretmen 4	K	18	Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık
Öğretmen 5	K	15	Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık
Öğretmen 6	E	32	Sınıf Öğretmeni
Öğretmen 7	K	11	Psikolojik Danışmanlık Rehberlik
Öğretmen 8	K	30	Fransız Dili ve Edebiyatı
Öğretmen 9	E	16	Sınıf Öğretmeni
Öğretmen 10	K	11	Rehber Öğretme

2.3. Verilerin Toplanması

Araştırmanın verileri niteliksel araştırma yöntemlerinden olan yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılarak toplanmıştır. Araştırmada veri toplamak amacıyla araştırmacı tarafından hazırlanan görüşme formu kullanılmıştır. (Ek-2) Bu formda beş soruluk kişisel bilgiler ve 11 sorudan oluşan görüşme soruları yer almaktadır. Görüşme formundaki sorular uygunluk ve anlaşılabilirlik açısından Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Özel Eğitim Bölümünden iki öğretim üyesi tarafından incelenmiştir. Bu incelemeler sonucunda görüşme sorularına son şekli verilmiştir.

2.4. Görüşmelerin Yapılması

Araştırmacı önce bir okulda pilot görüşme yapmıştır. Görüşme sonunda hazırlanan soruların uygun ve anlaşılır olduğu görülmüştür. Daha sonra diğer görüşmeler yapılmıştır. Araştırma verileri 21.12.2015 – 29.02.2016 tarihleri arasında toplanmıştır. Görüşmeler katılımcıların istediği randevulara uygun olarak okulların rehberlik servislerinde ve sınıf öğretmenlerinin kendi sınıflarında yapılmıştır. Görüşmelere başlanmadan önce katılımcılara sözleşmeler okunmuştur. Katılımcılara görüşmenin amacı, içeriği açıklanmış ve sözleşmeler (Ek-3) imzalanmıştır. Görüşme formundaki kişisel bilgilerden sonra sorulara geçilmiş, sorular katılımcılara sorulmuş ve ses kayıt cihazı kullanılarak görüşmeler kaydedilmiştir. Tablo 2’de gerçekleşen görüşmelere ait katılımcı kod isimleri, görüşme süreleri, ses kayıt numarası ve görüşme yerleri verilmiştir.

Tablo 2.2. Görüşme özellikleri

Kod Adı	Görüşme Süresi	Ses Kayıt No	Görüşme Yeri
Öğretmen 1	13 dakika 05 saniye	1	Rehberlik Servisi
Öğretmen 2	11 dakika 40 saniye	2	Rehberlik Servisi
Öğretmen 3	06 dakika 52 saniye	3	Rehberlik Servisi
Öğretmen 4	08 dakika 14 saniye	4	Rehberlik Servisi
Öğretmen 5	08 dakika 54 saniye	5	Rehberlik Servisi
Öğretmen 6	07 dakika 36 saniye	6	Sınıf Öğretmeninin sınıfı
Öğretmen 7	08 dakika 20 saniye	7	Rehberlik Servisi
Öğretmen 8	08 dakika 09 saniye	8	Rehberlik Servisi
Öğretmen 9	11 dakika 11 saniye	9	Rehberlik Servisi
Öğretmen 10	09 dakika 07 saniye	10	Rehberlik Servisi

2.5. Görüşme İlkeleri

Araştırmacı, katılımcılara araştırmanın amacını açıkladıktan sonra araştırmada katılımcıların gerçek isimlerinin kullanılmayacağını, verilen bilgilerin araştırma verisi dışında hiçbir amaç için kullanılmayacağını ve izinleri varsa sözleşmeyi imzalamalarını söylemiştir. Tüm görüşmeleri araştırmacı yapmıştır. Verileri ses kayıt cihazı kullanarak kaydetmiştir. Görüşme sırasında katılımcılara “öğretmenim” şeklinde hitap etmiştir. Görüşmeci tarafsız bir şekilde görüşmeleri yapmaya çalışmış, önceden katılımcılara sorularla ilgili herhangi bir bilgi vermemiştir. Görüşme esnasında katılımcıların anlamadığı yerler olduğunda yönlendirme yapmadan soruları tekrar açıklamaya çalışmıştır. Eğer katılımcılar görüşme sırasında başka bir sorunun cevabını vermişlerse o soru tekrar sorulmamıştır.

2.6. Verilerin Dökümü ve Analizi

Görüşmelerden elde edilen veriler tüme varım analiz tekniği ile analiz edilmiştir. Tüme varım analizi, ham verilerden geliştirilen özet temalar ya da kategoriler aracılığıyla karmaşık verilerin anlaşılmasını sağlamak için gerçekleştirilir (Thomas, 2003;Akt. Öztürk 2009). Verilerin analiz edilmesinde a) analiz öncesi hazırlıklar ve b) verilerin tümevarım yoluyla analiz edilmesi aşamaları izlenmiştir. Güvenirlik çalışmalarında Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Özel Eğitim Bölümünden iki öğretim üyesi görev yapmıştır.

2.6.1. Analiz öncesi hazırlıklar

Verilerin analiz öncesi hazırlık aşamasında araştırmacı ilk önce ses kayıtlarını görüşme yapılan öğretmenlerin tarihsel sıralamasına göre yedeklemiştir. Görüşme yapılan öğretmenlere; Öğretmen 1, Öğretmen 2, Öğretmen 3, Öğretmen 4, Öğretmen 5, Öğretmen 6, Öğretmen 7, Öğretmen 8, Öğretmen 9 ve Öğretmen 10 şeklinde rumuzlar vermiştir. Daha sonra görüşmelerin dökümleri yapılmıştır. Döküm sırasında görüşmecinin ve görüşenin her söylediği, görüşmeci ve rumuzlar kullanılarak aynen yazılmıştır. Verilerin döküm aşaması bittiğinde tümü bilgisayarda hazırlanan bir forma yüklenmiştir (Ek-4).

Görüşme tekniğinde ilk güvenilirlik basamağı görüşme sürecinde kasete kaydedilen konuşmaların yazıya dökümü sürecindeki tutarlılıktır (Kvale, 1996; Akt. Öztürk 2009). Bu tutarlılığı sağlamak amacıyla öncelikle araştırmacı ses kayıtlarını yazılı olarak bilgisayar ortamına aktarmıştır. Ardından birinci alan uzmanı ses kayıtlarını dinleyerek dökümlerini yapmıştır. Ses kayıtlarında eksik ya da yanlış yazılan birkaç cümle, sözcük ve sözcük eki olduğu görülmüştür. Ses kayıtlarında yanlış ya da eksik yazılan cümle ve sözcükler düzeltilmiştir. Ses kayıtlarının dökümü ile elde edilen veriler dört bölümden oluşan bir bilgisayar formuna yazılmıştır. Formda yer alan bölümlerin özellikleri şöyledir (Uzuner, 1998).

Bağlam Kayıtları: Tarih, kişiler, sayfa no, kaset no, görüşme süresi gibi bilgilerin yer aldığı formun üst bölümüdür.

Betimsel Bilgiler: Görüşme parçalarının yazıldığı formun ortasında yer alan bölümdür.

Betimsel İndeks: Betimsel bilgilerdeki ayırt edici özelliklerin yer aldığı bölümdür.

Betimsel indeks araştırmacının betimsel bilgiler bölümünde yer alan verilerdeki bilgileri sınıflamak için kendisine kolaylık sağlayacak şekilde bu bilgilerin özetlendiği, verilerle ilgili kısaltmaların kullanıldığı bölümdür.

Görüşmeci Yorumu: Betimsel bilgiler hakkında araştırmacının duygu, düşünce, yargı ve görüşlerinin yer aldığı bölümdür.

Formda yer alan bölümleri araştırmacı bütün görüşmeler için doldurmuştur. Ardından ikinci güvenilirlik çalışması için birinci tez danışmanı da araştırmacıdan bağımsız olarak aynı formu doldurmuştur. Yapılan çalışmalar karşılaştırılarak araştırmacı ve tez danışmanı arasındaki tutarlılık sağlanmıştır. Bu çalışmalar sonunda araştırmacının ve alan uzmanının hemen hemen aynı cümleleri yazdıkları gözlenmiştir.

2.6.2. Verilerin içerik analizi yoluyla analiz edilmesi

Araştırmada verilerin analizi için içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. “İçerik analizi, sözel ve yazılı verilerin belirli bir problem veya amaç bakımından sınıflandırılması, belirli bir değiş ya da kavramların ölçülmesi ve bunlardan belirli bir anlam çıkarılması için taranarak kategorilere ayrılmasıdır (Fox, 1969; Akt: Tavşancıl ve Aslan, 2001). Verilerin analiz edilmesi aşamasında a) verilere sayfa numaraları verilmesi b) verilerin kodlanması c) kodlanan verilerin çoğaltılması d) kod dosyalarının

düzenlenmesi e) verilerin kesilmesi ve kod dosyalarına yerleştirilmesi f) tema ve alt temaların oluşturulması ve tutarlılığın kontrol edilmesi g) tema ve alt temaları oluşturan verilerin düzenlenmesi h) tema ve alt temaların okunması ve gerekli düzeltmelerin yapılması çalışmalarına yer verilmiştir.

a) Verilere sayfa numaraları verilmesi: Araştırmacı, araştırmada elde edilen tüm verileri okuyup her sayfaya sayfa numarası vermiştir. Numaralandırma işlemi, numaraların sınıflanması ve kodlama dosyasında istenen verinin bulunması için gereklidir. Araştırmacı elde ettiği tüm verileri okumuş ve bilgisayara aktarmıştır. Her sayfaya sayfa numarası vermiştir. Her yeni görüşmenin ilk sayfası bir önceki görüşme sayfasında kalan son numara ile devam etmiştir. Numaralandırma işlemi sonucunda toplam 40 sayfa veriye ulaşılmıştır.

b) Verilerin kodlanması: “Bu aşamada araştırmacı, elde ettiği bilgileri inceleyerek, anlamlı bölümlere ayırmaya ve her bölümün kavramsal olarak ne anlam ifade ettiğini bulmaya çalışır. Bu bölümler bazen bir sözcük, bazen bir cümle ya da paragraf, bazen de bir sayfalık veri olabilir. Kendi içinde anlamlı bir bütün oluşturan bu bölümler, araştırmacı tarafından isimlendirilir, diğer bir deyişle kodlanır” (Yıldırım ve Şimşek, 2008, 228).

Araştırmacı kodlamayı görüşme sorularını baz alarak yapmıştır. Örneğin; BEPGB’indeki öğrenci velisinin BEP’in geliştirilmesi sürecinde çocuğunun ve kendisinin ihtiyaçlarını belirtmesi ile ilgili görüşler nelerdir? Sorusuna gelebilecek cevaplar için kendisinin ihtiyaçlarını belirtmesi ve çocuğunun ihtiyaçlarını belirtmesi olarak oluşturmuştur. Kategoriler ve kodlar listesinin oluşturulmasından sonra verilerin başına dönülerek uygun kodlar uygun satırlara, paragraflara ya da sayfalara yerleştirilmiştir. Her bir kategori kendini tanımlayan ve en fazla 24 harften oluşan bir harf gurubuyla kodlanmıştır. Verilerin analiz edilmesinin güvenilirliği aşamasında yapılacak güvenilirlik çalışmalarından biri de kodlama güvenilirliği çalışmasıdır. Bu amaçla kodların yerleştirilmesi aşamasında, veri analizinde çalışan tez danışmanı dışında başka bir öğretim üyesinin görüşlerine başvurulmuştur. Araştırmacı, iki öğretim üyesinin görüşlerini değerlendirmiş ve gerekli değişiklikleri yapmıştır.

c) Kodlanan verilerin çoğaltılması: Verilerin asılları saklanarak kodlanmış olan tüm veriler tekrar dosyalanmıştır.

d) Kod dosyalarının düzenlenmesi: Veri sayfaları kodlandıktan sonra araştırmacı tarafından kendisi ve temaların oluşturulması aşamasında karşılaştırma yapacak birinci alan uzmanı için kodlama klasörü düzenlenmiştir. Her birinin üzerine kodları yazılı olan şeffaf kodlama dosyaları bu klasörlere yerleştirilmiştir.

e) Kod dosyaları oluşturulduktan sonra, üzerinde betimsel bilgiler, betimsel indeks, görüşmecî yorumu, kodlar ve sayfa numaraları bulunan verilerin kesme işlemine geçilmiştir. Kesilen her bir veri üzerinde kodu yazılan şeffaf dosyalara yerleştirilmiştir.

f) Bir sonraki aşama temaların oluşturulması aşamasıdır. Araştırmacı ve birinci alan uzmanı, tema ve alt temaları oluşturmak amacıyla ortaklaşa belirlemiş oldukları kod dosyası üzerinde birbirlerinden bağımsız olarak çalışmışlardır. Araştırmacı ve tez danışmanı belirledikleri kod dosyalarındaki bütün verileri tekrar okumuşlar, sonra anlamlı ve benzer ifadeler içeren başlıkları birer başlık altında gruplandırmışlardır. Elde edilen bu başlıklar araştırmanın temalarını alt başlıklar ise alt temalarını oluşturmuştur. Bu tema ve alt temalar alanda uzman bir öğretim üyesi tarafından da yazılmıştır. Araştırmacı bu çalışmaların sonucunda oluşan kategorileri aynı zamanda araştırmanın temaları olarak kabul etmiştir.

g) Tema ve alt temaları oluşturan verilerin düzenlenmesi: Araştırmacı ve birinci alan uzmanı çalıştıkları her bir kod dosyasında uzlaşmaya vardıldıktan sonra veriler şeffaf dosyaya koyulmuştur. Üzerinde temaların isimleri olan yapışkanlı kağıtlar dosyaya yapıştırılmış içerisine ise kesilmiş veriler koyulmuştur.

h) Tema ve alt temaların okunması ve gerekli düzeltmelerin yapılması: Tema ve alt temaların dosyalara yerleştirildikten sonra yapılan çalışmaların kontrol edilmesi amacıyla araştırmacı ve veri analizinde birinci alan uzmanı dışında ikinci bir alan uzmanının görüşüne başvurulmuştur. İkinci alan uzmanı tema ve alt temaları inceledikten sonra bazı alt temaların birleştirilmesi ve bazı alt temalarda yazılı olan verilerin diğer alt temaya yazılma gerektiğini belirtmiştir. Araştırmacı, iki öğretim üyesinin görüşlerini değerlendirmiş ve gerekli değişiklikleri yapmıştır. Bu aşamalar bitiminde veri analizi tamamlanarak, araştırmanın bulgularına ulaşılmıştır.

BEPYSÖRÖG	BEP'e yönelik sınıf öğretmenleri ve rehber öğretmenlerin görüşleri
BEPGBBBEPTBDÜKSİG	BEPGB başkanının BEP toplantılarına birimdeki diğer üyelerin katılımını sağlamasıyla ilgili görüşler
BEPGBBAGEMSİG	BEPGB birim başkanının araç gereç ve eğitim materyallerini sağlamasıyla ilgili görüşler
BEPGBBBEPGUİDKİYDİTAİİG	BEPGB başkanının BEP'in geliştirilmesi, uygulanması izlenmesi ve değerlendirilmesinde kurum içi yapılacak düzenlemelere ilişkin tedbirleri alması ile ilgili görüşler
BEPGBSÖRÖBEPHUDRİG	BEPGB'ndeki sınıf öğretmenlerinin ve rehber öğretmenlerin BEP'in hazırlanması, uygulanması, değerlendirilmesi ve raporlaştırılmasına ilişkin görüşleri
BEPGBGÖGYÖBEPHUDRİGYGDİG	BEPGB'ndeki gezerek özel eğitim görevi yapan öğretmenin BEP'in hazırlanması, uygulanması, değerlendirilmesi ve raporlaştırılması ile ilgili görevlerini yerine getirme düzeyi ile ilgili görüşler
BEPGBÖEDKÜGYGİG	BEPGB'ndeki özel eğitim değerlendirme kurulu üyesinin görevlerini yerine getirmesine ilişkin görüşleri
BEPGBÖVBEPGSÇKİBİG	BEPGB'indeki öğrenci velisinin BEP'in geliştirilmesi sürecinde çocuğunun ve kendisinin ihtiyaçlarını belirtmesi ile ilgili görüşler
BEPGBÖVBEPKDİOİDEGİG	BEPGB'ndeki öğrenci velisinin BEP'teki kazanımları desteklemesi için okul içi/dışı etkinlikleri gerçekleştirmesi ile ilgili görüşler
BEPGBÖBEPYAİKBİG	BEPGB'indeki öğrencinin BEP'te yer almasını istediği kazanımları belirtmesi ile ilgili görüşler

BEPGBÖBEPYAİKEİÜDSYGİG   BEPGB’indeki öğrencinin BEP’te yer almasını istediği kazanımları edinmek için üzerine düşen sorumlulukları yerine getirmesi ile ilgili görüşler

Şekil-2.1. Verilerle ilgili belirlenen kategoriler ve kategorilere ait kodlar

III. BÖLÜM

3. BULGULAR

Bu bölümde görüşme yapılan öğretmenlerden alınan bilgilere yer verilmiştir. Araştırma bulguları aşağıda belirtilen başlıklar altında toplanmıştır.

- 1) BEP'e yönelik sınıf öğretmenleri ve rehber öğretmenlerin görüşleri
- 2) BEPGB başkanının BEP toplantılarına birimdeki diğer üyelerin katılımını sağlamasıyla ilgili görüşler
- 3) BEPG birim başkanının araç gereç ve eğitim materyallerini sağlamasıyla ilgili görüşler
- 4) BEPGB başkanının BEP'in geliştirilmesi, uygulanması izlenmesi ve değerlendirilmesinde kurum içi yapılacak düzenlemelere ilişkin tedbirleri almasıyla ilgili görüşler
- 5) BEPGB'ndeki sınıf öğretmenlerinin ve rehber öğretmenlerin BEP'in hazırlanması, uygulanması, değerlendirilmesi ve raporlaştırılmasıyla ilgili görüşleri
- 6) BEPGB'ndeki gezerik özel eğitim görevi yapan öğretmenin BEP'in hazırlanması, uygulanması, değerlendirilmesi ve raporlaştırılması ile ilgili görevlerini yerine getirmesiyle ilgili görüşler
- 7) BEPGB'ndeki özel eğitim değerlendirme kurulu üyesinin görevlerini yerine getirmesiyle ilgili görüşler
- 8) BEPGB'ndeki öğrenci velisinin BEP'in geliştirilmesi sürecinde çocuğunun ve kendisinin ihtiyaçlarını belirtmesiyle ilgili görüşler
- 9) BEPGB'ndeki öğrenci velisinin BEP'teki kazanımları desteklemesi için okul içi/dışı etkinlikleri gerçekleştirilmesiyle ilgili görüşler
- 10) BEPGB'ndeki öğrencinin BEP'te yer almasını istediği kazanımları belirtmesiyle ilgili görüşler
- 11) BEPGB'ndeki öğrencinin BEP'te yer almasını istediği kazanımları edinmek için üzerine düşen sorumlulukları yerine getirmesiyle ilgili görüşler

3.1. BEP'leriyle İlgili Görüşler

Tablo-3.3. BEP'e yönelik sınıf öğretmenleri ve rehber öğretmenlerin görüşleri

Madde	n
BEP yararlıdır.	9
Evde uygulanmadığı için çocuktaki dönütleri göremiyoruz.	1

Tablo 3'te öğretmenlerin "BEPGB'nin bir üyesi olarak, özel gereksinimli öğrenciler için hazırlanan BEP'leri ile ilgili görüşleriniz nelerdir?" sorusuna ilişkin yanıtları verilmiştir. Öğretmenlerin bu soruya verdiği cevaplar şöyledir.

Görüşülen öğretmenlerden 9'u "BEP'in yararlı olduğunu", 1'i "evde uygulanmadığı için çocuktaki dönütleri göremediğini" belirtmişlerdir.

Öğretmen 1 "BEP'in yararlı olduğu" görüşünü bildirmiştir.

Öğretmen 1 "*eğer sağlıklı yapılırsa, sistemli yapılırsa kesinlikle yararı olduğunu düşünüyorum*" şeklinde cevap vermiştir. (ST:20-22)

Öğretmen 9 "evde uygulanmadığı için çocuktaki dönütleri göremiyoruz" görüşünü bildirmiştir.

Öğretmen 9 " *Yani çocuk için hazırlanmış ama evde uygulanmadığı için çocuktaki dönütü göremiyoruz*" şeklinde cevap vermiştir. (ST:1639-1642)

Öğretmenlerin verdiklere cevaplara bakıldığında, BEP'lerinin yararlı olduğunu düşündükleri görülmüştür.

3.2. BEPGB Başkanının BEP Toplantılarına Birimdeki Diğer Üyelerin Katılımını Sağlamasıyla İlgili Görüşler

Tablo-3.4. BEPGB başkanının BEP toplantılarına birimdeki diğer üyelerin katılımını sağlamasıyla ilgili görüşler

Madde	n
BEP birim başkanı toplantılara katılmaz.	4
BEP toplantılarına bütün arkadaşları çağırıyorlar.	3
Bilgim yok.	1
Herkesin katılmasını olumlu olarak görüyorum.	1
Prosedür gereği yapılıyor.	1

Tablo 4'te öğretmenlerin "BEPGB başkanının BEP toplantılarına birimdeki diğer üyelerin katılımını sağlamasıyla ilgili görüşleriniz nelerdir?" sorusuna ilişkin yanıtları verilmiştir. Öğretmenlerin bu soruya verdiği cevaplar şöyledir.

Görüşülen öğretmenlerden 4'ü "BEPGB başkanının toplantılara katılmadığını", 3'ü "BEPGB başkanının toplantılara bütün arkadaşları çağırıldığını", 1'i "herkesin katılmasını olumlu gördüğünü", 1'i prosedür gereği yapıldığını" 1'i "bilmediğini" belirtmiştir.

Öğretmen 7 "BEP birim başkanı toplantılara katılmaz" görüşünü belirtmiştir.

Öğretmen 7 "*Ben şimdiye kadarki meslek hayatımda böyle BEP birim başkanının başkanlığı altında hiç böyle bir toplantıya katılmadım açıkçası. Bunun planlaması tamamen biz yapıyoruz*" şeklinde cevap vermiştir. (ST:1226-1231)

Öğretmen 2 "BEP toplantılarına bütün arkadaşları çağırıyorlar" görüşünü belirtmiştir.

Öğretmen 2 "*BEP birim başkanımız okulda müdür müdür yardımcıları. Yani BEP toplantılarına elbette ki bütün arkadaşları davet ediyorlar. Genel toplantılar yapılıyor*" şeklinde cevap vermiştir.(ST:298-303)

Öğretmen 3 "bilgim yok" görüşünü belirtmiştir.

Öğretmen 3 "*o konuda bilgim yok*" şeklinde cevap vermiştir.(ST:532)

Öğretmen 6 "herkesin katılmasını olumlu olarak görüyorum" görüşünü belirtmiştir.

Öğretmen 6 "*diğer üyelerle birlikte BEP toplantılarının olması açısından ve de dâhil olan herkesin toplantıda bulunması öğrencinin gelişimi, öğrenci hakkında bilgi yeterli bilgiye sahip olunması açısından herkesin katılmasını olumlu olarak görüyorum, karşılıyorum*" şeklinde cevap vermiştir.(ST:1100-1108)

Öğretmen 9 "*prosedür gereği yapılıyor*" görüşünü bildirmiştir.

Öğretmen 9 "*evet yani prosedür olduğu için bunlar aslında prosedür gereği toplantılar zamanında düzenli olarak yapılıyor. O konularda sıkıntı olmuyor*" şeklinde cevap vermiştir.(ST:1646-1648)

Öğretmenlerin verdikleri cevaplara bakıldığında BEPGB başkanının toplantılara katılmadığı dolayısıyla birimdeki diğer üyelerin toplantıları kendileri gerçekleştirdikleri görülmüştür.

3.3. BEPGB Başkanının Araç Gereç Ve Eğitim Materyallerini Sağlamasıyla İlgili Görüşler

Tablo-3.5. BEPGB başkanının özel gereksinimli öğrenciler için araç gereç ve eğitim materyallerini geliştirmesi ve sağlamasıyla ilgili görüşler

Madde	n
Baştan plan yapmaz.	1
BEPGB başkanı ile karşılaşmadım.	1
İdare destek veriyor.	5
Veli ve öğretmen yapıyor.	2
Öğretmenler buna açık değil.	1

Tablo 5'de öğretmenlerin "BEPGB başkanınızın özel gereksinimli öğrenciler için araç gereç ve eğitim materyallerini geliştirmesi ve sağlamasıyla ilgili görüşleriniz nelerdir?" sorusuna verdikleri yanıtlar yer almaktadır. Öğretmenlerin bu soruya verdiği cevaplar şöyledir.

Görüşülen öğretmenlerden 5 tanesi "idare destek veriyor", 2 tanesi "veli ve öğretmen yapıyor", 1 tanesi "BEPGB başkanı ile karşılaşmadım", 1 tanesi "öğretmenler bunlara açık değil", yine 1 tanesi "başta plan yapmaz" görüşlerini belirtmişlerdir.

Öğretmen 1 "*baştan plan yapmaz*" görüşünü bildirmiştir.

Öğretmen 1 "*eğer şimdi bizim idaremiz çocuklar için yararlı olan eğitim için yararlı olan her türlü şeye vardır. Söylenildiğinde yapar eğer maddi olarak da müsaitse*

yapın tamam edin der, der yani ama kendisi plan yapmaz baştan" şeklinde cevap vermiştir. (ST:93-100)

Öğretmen 3 "BEPGB başkanı ile karşılaşmadım" görüşünü bildirmiştir.

Öğretmen 3 " yani BEP birim başkanımız bizim okulda ben hiç karşılaşmadım" şeklinde cevap vermiştir. (ST:550-552)

Öğretmen 4 "idare destek veriyor" görüşünü bildirmiştir.

Öğretmen 4 " mesela destek eğitim odasının kullanılması ile ilgili müdüre hanım özellikle öğretmenleri zorladı. Müdüre hanım kendi istedi yani idare istedi öğrencilere destek eğitim verilmesini" şeklinde cevap vermiştir.(ST:723-726,746-748)

Öğretmen 7 "veli ve öğretmen yapıyor" görüşünü bildirmiştir.

Öğretmen 7 " bu düzenlemeyi tamamen veli ve öğretmen tarafından yapılıyor bu tarz materyal geliştirme" şeklinde cevap vermiştir. (ST:1306-1309)

Öğretmen 9 "öğretmenler buna açık değil" görüşünü bildirmiştir.

Öğretmen 9 " BEP'te yeni bir farkındalık olmalı yani. Kesin bilgidен çok işte öğrencinin yaratıcılığına dayalı, önünü açıcı çalışmalar yapılmalı. Ama öğretmenler buna açık değil bence bu konuda. O yüzden BEP'i uygulayacak insanlara BEP'le ilgili kesinlikle kapsamlı eğitim verilmesi gerekiyor şeklinde cevap vermiştir. (ST:1725-1735)

Öğretmenlerin verdiği cevaplara bakıldığında, okul idarecilerinin yani BEPGB başkanlarının materyal anlamında öğretmenlere destek verdikleri görülmüştür.

3.4. BEPGB Başkanının Görevlerini Yerine Getirmesiyle İlgili Görüşler

Tablo-3.6. BEPGB başkanının BEP'in geliştirilmesinde öğrencinin ihtiyaçları doğrultusunda kurum içi yapılacak düzenlemelere ilişkin tedbirleri almasıyla ilgili görüşler

Madde	n
Müdür kendi başına düşünmez.	3
Bilgim yok.	1
İmkan ve olanak sağlıyorlar.	5
Mevcut şartlar kullanılarak planlama yapılıyor.	1

Tablo 6'da öğretmenlerin "BEPGB başkanınızın BEP'in geliştirilmesinde öğrencinin ihtiyaçları doğrultusunda kurum içi yapılacak düzenlemelere ilişkin tedbirleri almasıyla ilgili görüşleriniz nelerdir?" sorusuna verdikleri yanıtlar yer almaktadır. Öğretmenlerin bu soruya verdiği cevaplar şöyledir.

Görüşülen öğretmenlerden 5 tanesi "her türlü imkan ve olanağı bize sağlıyorlar, 3 tanesi "müdür kendi başına düşünmez", 1 tanesi "bilgim yok", 1 tanesi de "mevcut şartlar kullanılarak planlama yapılıyor" görüşlerini belirtmişlerdir.

Öğretmen 5 "müdür kendi başına düşünmez" görüşünü belirtmiştir.

Öğretmen 5 *"şimdi rehber öğretmen eğer şöyle şöyle düzenlemelere ihtiyaç var diyorsa okul müdürü de onu destekliyor. Ama hani müdürün kendi başına düşündüğü şeyler olmuyor daha çok. Yani BEP birim başkanının"* şeklinde cevap vermiştir.(ST:910-917)

Öğretmen 3 "bilgim yok" görüşünü belirtmiştir.

Öğretmen 3 *"o konuda bilgim yok"* şeklinde cevap vermiştir.(ST:539)

Öğretmen 9 "mevcut şartlar kullanılarak planlama yapılıyor" görüşünü belirtmiştir.

Öğretmen 9 *"Evet BEP aslında bireyselleştirilmiş eğitim olduğu için çoğu zaman nasıl söyleyeyim yani okuldaki sınıf düzeni ya da işte okulda ki mevcut şartlar kullanılarak işte planlama yapılıyor ya"* şeklinde cevap vermiştir. (ST:1653-1659)

Öğretmen 8 "her türlü imkan ve olanağı bize sağlıyorlar" görüşünü belirtmiştir.

Öğretmen 8 *"yani biz herhangi bir şey istediğimiz zaman elinden gelen her şeyi yapıyor. Yani bu olmaz veya yapılamaz şeklinde olumsuz yaklaşılmıyor. Yapılıyor. Bir sıkıntı yaşamıyoruz"* şeklinde cevap vermiştir. (ST:1464-1470)

Öğretmenlerin verdikleri cevaplara bakıldığında BEPGB başkanının her türlü imkan ve olanakları sağladığı görülmüştür.

Tablo-3.7. BEPGB başkanının BEP'in uygulanmasında öğrencinin ihtiyaçları doğrultusunda kurum içi yapılacak düzenlemelere ilişkin tedbirleri almasıyla ilgili görüşler

Madde	n
İdare kendisi önderlik yapmaz.	4
Bilgim yok.	1
Ellerinden gelen yardımı yapıyorlar.	4
Sınıf içinde çocuğun yerleşimine dikkat ediliyor.	1

Tablo 7'de öğretmenlerin "BEPGB başkanınızın BEP'in uygulanmasında öğrencinin ihtiyaçları doğrultusunda kurum içi yapılacak düzenlemelere ilişkin tedbirleri almasıyla ilgili görüşleriniz nelerdir?" sorusuna verdikleri yanıtlar yer almaktadır. Öğretmenlerin bu soruya verdiği cevaplar şöyledir.

Görüşülen öğretmenlerden 4 tanesi "idare kendisi önderlik yapmaz", 4 tanesi "ellerinden gelen yardımı yapıyorlar", 1 tanesi "bilgim yok", yine 1 tanesi "sınıf içinde çocuğun yerleşimine dikkat ediliyor" görüşlerini belirtmişlerdir.

Öğretmen 1 "idare kendisi önderlik yapmaz" görüşünü bildirmiştir.

Öğretmen 1 " *Diğer bir önceki soruda belki yine şey olmadığı kaynak olmadığı için ya da yer olmadığı için yapmayabilir. Ama bizim idaremizle ilgili şunu söyleyebilirim. Bir şey yapacağız dediğimiz zaman onu geri çevirmez yapın der. Onunla ilgili fırsat verir. Ama kendisi önderlik yapmaz*" şeklinde cevap vermiştir. (ST:69-78)

Öğretmen 7 "sınıf içinde çocuğun yerleşimine dikkat ediliyor" görüşünü bildirmiştir.

Öğretmen 7 " *kurum içinde dediğim gibi okulun fiziki şartları buna uygun. Sınıf içinde de zaten böyle bir şey geldiği zaman öğretmenlerimizle de bunu konuşarak hani çocuğun daha uygun eğitim alabilmesi için onun özelliklerine göre sınıf içindeki yerleşimine dikkat edilerek bakılıyor yani bunların hepsine*" şeklinde cevap vermiştir. (ST:1293-1304)

Öğretmen 5 "ellerinden gelen yardımı yapıyorlar" görüşünü bildirmiştir.

Öğretmen 5 " biz eğer yönlendiriyorsak bu öğrencinin böyle bir şeye böyle bir düzenlemeye ihtiyacı var dersek ellerinden gelen yardımı yapıyorlar" şeklinde cevap vermiştir. (ST:930-935)

Öğretmen 3 "bilgim yok" görüşünü belirtmiştir.

Öğretmen 3 "o konuda bilgin yok" şeklinde cevap vermiştir.(ST:539)

Öğretmenlerin verdikleri cevaplara bakıldığında bazı okullarda BEPGB başkanının öğretmenlere yardımcı olmadığı, bazı okullarda ise yardımcı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo-3.8. BEPGB başkanının BEP'in izlenmesi ve değerlendirilmesinde öğrencinin ihtiyaçları doğrultusunda kurum içi yapılacak düzenlemelere ilişkin tedbirleri almasıyla ilgili görüşler

Madde	n
Okulda yapabileceği şeylerse yardımcı oluyor.	4
Bilgin yok.	1
Okulda başka bir düzenleme yok	4
Okulun fiziki şartları buna uygun.	1

Tablo 8'de öğretmenlerin "BEPGB başkanınızın BEP'in izlenmesi ve değerlendirilmesinde öğrencinin ihtiyaçları doğrultusunda, kurum içi yapılacak düzenlemelere ilişkin tedbirleri almasıyla ilgili görüşleriniz nelerdir?" sorusuna verdikleri yanıtlar yer almaktadır. Öğretmenlerin bu soruya verdiği cevaplar şöyledir.

Görüşülen öğretmenlerden 4 tanesi "okulda yapabileceği şeylerse yardımcı oluyor", 4 tanesi "okulda başka bir düzenleme yok", 1 tanesi "bilgin yok", yine 1 tanesi "okulun fiziki şartları buna uygun" görüşlerini belirtmişlerdir.

Öğretmen 2 "okulda yapabileceği şeylerse yardımcı oluyor" görüşünü belirtmiştir.

Öğretmen 2 "idare sadece bu anlamda ya da işte BEP başkanı öğretmenin isteklerini karşılayabilecek şeylerse ya da işte okulda yapabileceği şeyler varsa o anlamda yardımcı oluyor" şeklinde cevap vermiştir. (ST:329-335)

Öğretmen 3 "bilgin yok" görüşünü belirtmiştir.

Öğretmen 3 "o konuda bilgin yok" şeklinde cevap vermiştir.(ST:539)

Öğretmen 9 "okulda başka bir düzenleme yok" görüşünü belirtmiştir.

Öğretmen 9 "O yüzden hani değerlendirme aşamasına ancak işte şey BEP'i uygulayan öğretmenin şeyine kalıyor. Görmek istediği seviyeye ulaştı mı ulaşmadı mı? İşte bunu yani nasıl diyim duygusal olarak tatmin oluyor. Eğer görürse başarı olursa. Başka bir açıdan değerlendirmesi de yok. İşte aile işte bir farklılık görürse işte bu değerlendirme süreci olmuş oluyor. Yoksa okulda başka bir düzenleme falan da yok" şeklinde cevap vermiştir. (ST:1698-1711)

Öğretmen 7 "okulun fiziki şartları buna uygun" görüşünü belirtmiştir.

Öğretmen 7 "kurum içinde dediğim gibi okulun fiziki şartları buna uygun" şeklinde cevap vermiştir. (ST:1293-1295)

Öğretmenlerin verdikleri cevaplara bakıldığında okulların bazılarında BEPGB başkanının yardımcı olduğu, bazı okullarda ise öğretmenlere yardımcı olamadığı görülmüştür.

Ayrıca araştırmacı, merkezde olan, fiziki şartları iyi olan ve veli profili açısından sosyo-ekonomik düzeyi iyi olan okulların BEPGB başkanının görevlerini daha iyi yaptığı sonucuna ulaşmıştır.

3.5. BEPGB'ndeki Sınıf Öğretmenlerinin Ve Rehber Öğretmenlerin BEP'inin Hazırlanması, Uygulanması, Değerlendirilmesi Ve Raporlaştırılmasıyla İlgili Görüşleri

3.5.1. BEPGB'ndeki rehber öğretmenlerin görevlerini yerine getirmesiyle ilgili görüşler

Tablo-3.9. BEPGB'ndeki rehber öğretmenlerin BEP'in hazırlanmasıyla ilgili görevlerini yerine getirmesiyle ilgili görüşler

Madde	n
Yardımcı oluyorlar.	5

Tablo 9'da sınıf öğretmenlerinin, "BEPGB'ndeki rehber öğretmenler BEP'lerinin hazırlanmasıyla ilgili görevlerini ne düzeyde yerine getiriyorlar?" sorusuna verdiği yanıtlar yer almaktadır. Öğretmenlerin bu soruya verdiği yanıtlar şöyledir.

Öğretmenlerin hepsi "yardımcı oluyorlar" görüşünü bildirmişlerdir.

Öğretmen 2 "yardımcı oluyorlar" görüşünü bildirmiştir.

Öğretmen 2 " yani programın hazırlanmasında yardımcı oluyorlar. Beraber hazırladığımız zamanlar oluyor. Yardımcı olmaya çalışıyorlar. Bizim yapamadığımız, bilmediğimiz ya da işte danışma gereği duyduğumuz konularda, onlar daha deneyimli oldukları için bir de işin psikolojik yönüyle daha yakından alakalı oldukları için yardımcı oluyorlar" şeklinde cevap vermiştir.(ST:354-366)

Öğretmen 8 "yardımcı oluyorlar" görüşünü bildirmiştir.

Öğretmen 8 " her türlü ne gerekiyorsa yapıyorlar. Her türlü bize gereken açıklamaları yapıyorlar. Gerek odalarında birlikte ne yapmamız gerektiği konusunda, öğrencinin seviyesi durumunda. Zaten öğrencileri de çok yakından tanıyorlar rehber öğretmenlerimiz okuldaki bu kurumdaki öğrencilerin hepsini de tanıyorlar yani. Her türlü çalışmayı birlikte yürütüyoruz. Onlar hazırlıyorlar bize sunuyorlar" şeklinde cevap vermiştir.(ST:1485-1499)

Sınıf öğretmenlerinin verdiği cevaplara bakıldığında, rehber öğretmenlerin BEP'lerinin hazırlanmasında yardımcı oldukları sonucuna varılmıştır. Hatta bazı okullarda rehber öğretmenlerin BEP'lerini hazırlayıp sınıf öğretmenlerine verdikleri görülmüştür.

Tablo-3.10. BEPGB'ndeki rehber öğretmenlerin BEP'in uygulanmasıyla ilgili görevlerini yerine getirmesiyle ilgili görüşler

Madde	n
Yeterli çabayı gösteriyorlar.	5

Tablo 10'da sınıf öğretmenlerinin, "BEPGB'ndeki rehber öğretmenler BEP'lerinin uygulanmasıyla ilgili görevlerini ne düzeyde yerine getiriyorlar?" sorusuna verdiği yanıtlar yer almaktadır. Öğretmenlerin bu soruya verdiği yanıtlar şöyledir.

Öğretmenlerin hepsi "yeterli çabayı gösteriyorlar" görüşünü bildirmişlerdir.

Öğretmen 6 "yeterli çabayı gösteriyorlar" görüşünü bildirmiştir.

Öğretmen 6 "yeterli çabayı gösterdiklerine inanıyorum" şeklinde cevap vermiştir.(ST: 1134-1135)

Öğretmen 3 "yeterli çabayı gösteriyorlar" görüşünü bildirmiştir.

Öğretmen 3 "*yani bu konuda ellerinden geleni yapıyorlar bence. Yardımcı da oluyorlar yani*" şeklinde cevap vermiştir.(ST:568-570)

Sınıf öğretmenlerinin verdikleri cevaplara bakıldığında, rehber öğretmenlerin BEP'lerinin uygulanmasında gereken yardımları yaptıkları görülmüştür.

Tablo-3.11. BEPGB'ndeki rehber öğretmenlerin BEP'in değerlendirilmesiyle ilgili görevlerini yerine getirmesiyle ilgili görüşler

Madde	n
Yeterince yapıyorlar.	4
BEP'in değerlendirme sürecine katılmıyor.	1

Tablo 11'de sınıf öğretmenlerinin, "BEPGB'ndeki rehber öğretmenler BEP'lerinin değerlendirilmesiyle ilgili görevlerini ne düzeyde yerine getiriyorlar?" sorusuna verdiği yanıtlar yer almaktadır. Öğretmenlerin bu soruya verdiği cevaplar şöyledir.

Öğretmenlerin 4 tanesi "yeterince yapıyorlar" 1 tanesi "BEP'in değerlendirme sürecine katılmıyor" görüşünü bildirmişlerdir.

Öğretmen 9 "BEP'in değerlendirme sürecine katılmıyor" görüşünü bildirmiştir.

Öğretmen 9 "*İşte BEP'in değerlendirme sürecine mesela katılmıyor. Keşke rehber öğretmenler de katılmış olsa işte BEP başlarken ve BEP'i çeşitli uygulama aşamalarında etkinliklere işte katılsalar. İşte mesela orda gördüğü işte aşama kaydedilmişse bunu öğretmene hissettirseler falan bu etkili olur*" şeklinde cevap vermiştir. (ST:1747-1757)

Öğretmen 6 "yeterince yapıyorlar" görüşünü bildirmiştir.

Öğretmen 6 "*yeterince yapıyorlar*" şeklinde cevap vermiştir.(ST:1137)

Sınıf öğretmenlerinin verdikleri cevaplara bakıldığında, rehber öğretmenlerin BEP'lerinin değerlendirilmesiyle ilgili görevlerini yeterince yaptıkları görülmüştür.

Tablo-3.12. BEPGB'ndeki rehber öğretmenlerin BEP'in raporlaştırılmasıyla ilgili görevlerini yerine getirmesiyle ilgili görüşler

Madde	n
Çocukların durumunu oturup konuşuyoruz.	4
Prosedür gereği hazırlanıyor.	1

Tablo 12'de sınıf öğretmenlerinin, "BEPGB'ndeki rehber öğretmenler BEP'lerinin raporlaştırılmasıyla ilgili görevlerini ne düzeyde yerine getiriyorlar?" sorusuna verdiği yanıtlar yer almaktadır. Öğretmenlerin bu soruya verdiği cevaplar şöyledir.

Öğretmenlerin 4 tanesi "çocukların durumunu oturup konuşuyoruz" 1 tanesi "prosedür gereği hazırlanıyor" görüşünü bildirmişlerdir.

Öğretmen 8 "çocukların durumunu oturup konuşuyoruz" görüşünü bildirmiştir.

Öğretmen 8 " *aynı şekilde çocukların durumunu oturup konuşuyoruz. Ne duruma geldi, nerdeydi ne duruma geldi diye. Ondan sonra raporumuzu düzenliyoruz*" şeklinde cevap vermiştir.(ST:1507-1511)

Öğretmen 9 "prosedür gereği hazırlanıyor" görüşünü bildirmiştir.

Öğretmen 9 " *Yani o da mevzuat gereği zorunluluk olduğu için raporlaştırma yapılıyor ama değerlendirmeye katılmamış, etkinlikleri izlememiş bir rehberlik servisinin rapor hazırlar. Ama raporun içeriğini şahsen ben şey değilim. Öğrenciye göre hazırlandığını düşünmüyorum. Sadece prosedür gereği hazırlanıyor*" şeklinde cevap vermiştir. (ST:1759-1769)

Sınıf öğretmenlerinin verdikleri cevaplara bakıldığında, rehber öğretmenlerin BEP'in raporlaştırılmasıyla ilgili görevlerini yerine getirdikleri görülmüştür.

3.5.2. BEPGB'ndeki Sınıf Öğretmenlerinin Görevlerini Yerine Getirmesiyle İlgili Görüşler

Tablo-3.13. BEPGB'ndeki sınıf öğretmenlerinin BEP'in hazırlanmasıyla ilgili görevlerini yerine getirmesiyle ilgili görüşler

Madde	n
Hazırlarlar.	3
Genellikle rehber öğretmenden bekliyorlar.	1

Tablo 13'de rehber öğretmenlerin, "BEPGB'ndeki sınıf öğretmenleri, BEP'lerinin hazırlanmasıyla ilgili görevlerini ne düzeyde yerine getiriyorlar?" sorusuna verdiği yanıtlar yer almaktadır. Öğretmenlerin bu soruya verdiği cevaplar şöyledir.

Öğretmenlerden 3'ü "hazırlarlar", 2'si "genellikle rehber öğretmenden beklerler" görüşünü bildirmiştir.

Öğretmen 1 "hazırlar" görüşünü bildirmiştir.

Öğretmen 1 " *şimdi bizim okulumuzda kaynaştırma iki rehber öğretmeniz ben yarısına işte sekiz tanesi bende on üç kaynaştırma öğrencisi. Benim öğretmenlerimle mükemmel bir diyalogumuz var. Kesinlikle tam olarak uygularlar, hazırlarlar*" şeklinde cevap vermiştir.(ST:105-113)

Öğretmen 10 "genellikle rehber öğretmenden bekliyorlar" görüşünü bildirmiştir.Öğretmen 10 " *genellikle rehber öğretmenlerden yani bizden bekliyorlar*" şeklinde cevap vermiştir.(ST:1941-1943)

Rehber öğretmenlerin verdiği cevaplara bakıldığında sınıf öğretmenlerinin, rehber öğretmenlerin de yardımlarıyla BEP'lerini hazırladıkları görülmüştür.

Tablo-3.14. BEPGB'ndeki sınıf öğretmenlerinin BEP'in uygulanmasıyla ilgili görevlerini yerine getirmesiyle ilgili görüşler

Madde	n
Yapmaya çalışıyorlar.	4
Uygulama ihmal ediliyor olabilir.	1

Tablo 14'de rehber öğretmenlerin, "BEPGB'ndeki sınıf öğretmenleri BEP'lerinin uygulanmasıyla ilgili görevlerini ne düzeyde yerine getiriyorlar?" sorusuna verdiği yanıtlar yer almaktadır. Öğretmenlerin bu soruya verdiği cevaplar şöyledir.

Öğretmenlerin 4'ü "yapmaya çalışıyorlar", 1'i "uygulama ihmal ediliyor" olabilir görüşünü bildirmişlerdir.

Öğretmen 10 "uygulama ihmal ediliyor olabilir" görüşünü bildirmiştir.

Öğretmen 10 " *Yani BEP'in uygulanması kısmında işte BEP'in kendi uygulama hatası olduğunu düşünüyorum. Dediğim gibi belki on kişilik bir sınıf içerisinde bir sınıf öğretmeni mükemmel şeyler yaratabilir kaynaştırma öğrencisi için. Hani bu özellikle konuşursak. Ama 36 -37 kişilik sınıfın içerisinde bir öğretmenin bir öğrenciye*

ayırabileceği süre ders içerisinde 1 dakikadan fazla değil ne acı ki. O yüzden de çok sanıyorum hani bu anlamda çoğu zaman gözümüzde büyüyen zor bir iş olduğu için ihmal de ediliyor olabilir" şeklinde cevap vermiştir.(ST:1945-1963)

Öğretmen 4 "yapmaya çalışıyorlar" görüşünü bildirmiştir.

Öğretmen 4 " ben onlara yardımcı oluyorum. Sonra işte maddeler üzerinden birlikte geçiyoruz hani benim aldığım uzun dönemli ve kısa dönemli amaçlar üzerinden. Zaten onların kaba değerlendirme formlarına göre ben hazırlıyorum. Sonrasında konuşup ortak bir şeye varıp onu uygulamaya koyuyoruz" şeklinde cevap vermiştir.(ST:760-770)

Rehber öğretmenlerin verdiği cevaplara bakıldığında sınıf öğretmenlerinin, BEP'lerini tam olarak olmasa da sınıf içinde uygulamaya çalıştıkları görülmüştür.

Tablo-3.15. BEPGB'ndeki sınıf öğretmenlerinin BEP'in değerlendirilmesiyle ilgili görevlerini yerine getirmesiyle ilgili görüşler

Madde	n
Kendi içinde değerlendirme yapıyorlar.	5

Tablo 15'de rehber öğretmenlerin, "BEPGB'ndeki sınıf öğretmenleri BEP'lerinin değerlendirilmesiyle ilgili görevlerini ne düzeyde yerine getiriyorlar?" sorusuna verdiği yanıtlar yer almaktadır. Öğretmenlerin bu soruya verdiği cevaplar şöyledir.

Öğretmenlerin hepsi "kendi içinde değerlendirme yapıyorlar" görüşünü bildirmişlerdir.

Öğretmen 7 "kendi içinde değerlendirme yapıyorlar" görüşünü bildirmiştir.

Öğretmen 7 " farklı ödevlendirmeler yapıyorlar. Zayıf vermiyorlar çocuklara farklı sınavlar yapıyorlar. Zaten biz de şu an sadece dördüncü sınıflarda sınav uygulanıyor. Bir, iki, üçte sınav yok. Düşük not vermiyorlar. Kendi içinde değerlendirme yapmaya çalışıyorlar açıkçası" şeklinde cevap vermiştir.(ST:1335-1344)

Öğretmen 5 "kendi içinde değerlendirme yapıyorlar" görüşünü bildirmiştir.

Öğretmen 5 " Çok da hani moda mod gittiğini düşünmüyorum. Hani kriterlerialipta ona göre yazılı yaptıklarını ona göre puanladıklarını düşünmüyorum.

Genel akışta gidiyorlar. Ama çocuğunda kendi seviyesi içinde nasıl diyim kanaat değerlendirmesini daha çok yapıyorlar. (ST:993-1002)

Rehber öğretmenlerin verdikleri cevaplara bakıldığında, sınıf öğretmenlerinin BEP'lerini değerlendirme yöntem ve kriterlerine uygun olarak değil de kanaat değerlendirmesi şeklinde yaptıkları görülmüştür.

Tablo-3.16. BEPGB'ndeki sınıf öğretmenlerinin BEP'in raporlaştırılmasıyla ilgili görevlerini yerine getirmesiyle ilgili görüşler

Madde	n
Rapor olarak istemiyorum.	1
Rehber öğretmenin yardımıyla yapıyorlar.	4

Tablo 16'da rehber öğretmenlerin, "BEPGB'ndeki sınıf öğretmenleri BEP'lerinin raporlaştırılmasıyla ilgili görevlerini ne düzeyde yerine getiriyorlar?" sorusuna verdiği yanıtlar yer almaktadır. Öğretmenlerin bu soruya verdiği cevaplar şöyledir.

Öğretmenlerin 4 tanesi "rehber öğretmenin yardımıyla yapıyorlar" 1 tanesi "rapor olarak istemiyorum" görüşünü bildirmişlerdir.

Öğretmen 1 "rapor olarak istemiyorum" görüşünü bildirmiştir.

Öğretmen 1 " *onu ben direk böyle rapor olarak almıyorum onlardan, çocuklarla ilgili dosya var diyorum ki çocuklarla ilgili her şeyi mesela programı uygularken her şeyi boş bir kâğıt koy oraya yaz kara düzen yaz, Bu çocuk şunu yaptı bugün bu çocuk bunu yaptı şu konuya şurada aldığımız plana şöyle cevap verdi diye yaz diyorum. Öyle bir dosyaları var ellerinde. Hani direk böyle rapor olarak kelime kelime düzgün düzgün istemiyorum. Hem öğretmen için de sıkıcı olabilir şey olabilir, öbür türlü daha iyi. Öyle istiyorum yani*" şeklinde cevap vermiştir. (ST:133-140,142-152)

Öğretmen 5 "rehber öğretmenin yardımıyla yapıyorlar" görüşünü bildirmiştir.

Öğretmen 5 " *şimdi raporlaştırması sürecinin onlar zorundalar. Hani ana görevli onlar. Ben daha çok rehberlik eden olarak kalmak taraftarıyım. Ve o şekilde yönlendiriyorum. O yüzden yapıyorlar. Forma dökme aşamalarında. Tabi rehberliğini*

biz yapıyoruz şöyle yapacaksınız diye ama yapıp getiriyorlar" şeklinde cevap vermiştir.(ST:1004-1014)

Rehber öğretmenlerin verdikleri cevaplara bakıldığında sınıf öğretmenlerinin BEP'lerinin raporlaştırması aşamasında da rehber öğretmenlerden yardım aldıkları görülmüştür.

3.6. BEPGB'ndeki Gezerek Özel Eğitim Görevi Yapan Öğretmenin Görevlerini Yerine Getirmesiyle İlgili Görüşler

Tablo-3.17. BEPGB'ndeki gezerek özel eğitim görevi yapan öğretmenin BEP'in hazırlanması, uygulanması, değerlendirilmesi ve raporlaştırılmasıyla ilgili görevlerini yerine getirmesiyle ilgili görüşler

Madde	n
Yararı olmaz.	1
Öyle biri yok.	9

Tablo 17'de öğretmenlerin, "BEPGB'ndeki gezerek özel eğitim görevi yapan öğretmenin, BEP'lerinin hazırlanması, uygulanması, değerlendirilmesi ve raporlaştırılmasıyla ilgili görevlerini ne düzeyde yerine getiriyor?" sorusuna verdiği yanıtlar yer almaktadır. Öğretmenlerin bu soruya verdiği cevaplar şöyledir.

Öğretmenlerden 1'i "yararı olmaz", 9'u "öyle biri yok" görüşünü bildirmiştir.

Öğretmen 1 "yararı olmaz" görüşünü bildirmiştir.

Öğretmen 1 "*yani hiçbir yararı yoktur onun bence. Çünkü çocuğu tanımaz etmez, ortamı bilmez, ihtiyaçlarını bilmez, çok bir anlamı olmadığını düşünüyorum*" şeklinde cevap vermiştir.(ST:191-192,194-197)

Öğretmen 4 "öyle biri yok" görüşünü bildirmiştir.

Öğretmen 4 "*Böyle bir öğretmenden bir şey almadık yani. Böyle bir çalışmamız olmadı*" şeklinde cevap (ST:772-774)

Öğretmen 10 "öyle biri yok" görüşünü bildirmiştir.

Öğretmen 10 "*Yani şu ana kadar çalıştığım okulların hiç birinde gezerek özel eğitim hizmeti veren öğretmene rast gelmedim. Zaten sanıyorum sadece ismen var.*(ST:1997-2002)

Öğretmenlerin verdikleri cevaplara bakıldığında, gezerek özel eğitim görevi yapan öğretmenin yasal olarak olduğu, ancak uygulamada olmadığı görülmüştür.

3.7. BEPGB'ndeki Özel Eğitim Değerlendirme Kurulu Üyesinin Görevlerini Yerine Getirmesiyle İlgili Görüşler

Tablo-3.18. BEPGB'ndeki özel eğitim değerlendirme kurulu üyesinin öğrenci için belirlenen destek eğitim hizmetlerinin uygulanmasında rehberlik etme ve öğrencinin bireysel gelişimini izleme görevlerini yerine getirmesiyle ilgili görüşler

Madde	n
Öyle bir öğretmenden yardım almak müthiş.	1
Yeterince herkes görevini yapıyor.	1
Öyle bir üye yok.	8

Tablo 18'de öğretmenlerin, "BEPGB'ndeki özel eğitim değerlendirme kurulu üyesinin, öğrenci için belirlenen destek eğitim hizmetlerinin uygulanmasında rehberlik etme ve öğrencinin bireysel gelişimini izleme görevlerini ne düzeyde yerine getiriyor?" sorusuna verdiği yanıtlar yer almaktadır. Öğretmenlerin bu soruya verdiği cevaplar şöyledir.

Öğretmen 1 "öyle bir öğretmenden yardım almak müthiş" görüşünü bildirmiştir.

Öğretmen 1 " *olursa öyle bir öğretmenden yardım almak müthiş diye düşünüyorum. Çünkü işi o onun eğitimini almış*" şeklinde cevap vermiştir. (ST:206-210)

Öğretmen 6 "yeterince herkes görevini yapıyor" şeklinde cevap vermiştir.

Öğretmen 6 "*yeterince bu konuda her süreç içinde görev alan herkesin üzerine düşeni yaptığını gözlemleyebiliyorum. Yaptığına inanıyorum*" şeklinde cevap vermiştir.(ST:1157-1161)

Öğretmen 4 "öyle bir üye yok" görüşünü bildirmiştir.

Öğretmen 4 "*orda sadece bize işte arkada gelen raporun arkasında gelen değerlendirmeler dışında herhangi bir şey yok. Yani ya da işte veli rapor dolusunda randevu alıyor. Tekrar gidip orada inceleniyor. Ama orda yani hani benim daha önceden de geçmişim olduğu için bir karşılaştırma mutlaka onlar kendileri yapıyorlardır. Çünkü hani destek eğitimin uzatılması için de ama ben onlardan bir şey*

almadım. Ya da seminer v.s. onlardan hani toplantılar belki o tarz bir şey alıyoruz ama hani bire bir değerlendirme kurulumuza bizim BEP geliştirme birimimize bir şeyleri yok" şeklinde cevap vermiştir. (ST:788-807)

Öğretmen 8 "öyle biri yok" görüşünü bildirmiştir.

Öğretmen 8 "okulumuzdaki üyeler tamam. Ama okulumuzun haricindeki sadece bir sefer özel bir okula gidiyordu. Özel dediğim hafta sonları. Oradaki öğretmeni gelmişti. Onunla bir görüşmemiz oldu onun dışında denk gelmedim" şeklinde cevap vermiştir. (ST:1564-1571)

Öğretmenlerin verdikleri cevaplara bakıldığında, özel eğitim değerlendirme kurulu üyesinin de gezerek özel eğitim görevi yapan öğretmen gibi yasal olarak var olduğu ancak uygulamada olmadığı görülmüştür.

3.8. BEPGB'ndeki Öğrenci Velisinin Görevlerini Yerine Getirmesiyle İlgili Görüşler

Tablo-3.19. BEPGB'ndeki öğrenci velisinin BEP'in geliştirilmesi sürecinde çocuğunun ve kendisinin ihtiyaçlarını belirtmesiyle ilgili görüşler

Madde	n
Veliler fikirlerini belirtirler.	9
Veli kendisi katılmıyor.	1

Tablo 19'de öğretmenlerin, "BEPGB'ndeki öğrenci velisinin, BEP'in geliştirilmesi sürecinde çocuğunun ve kendisinin ihtiyaçlarını belirtmesi ile ilgili görüşleriniz nelerdir?" sorusuna verdiği yanıtlar yer almaktadır. Öğretmenlerin bu soruya verdiği cevaplar şöyledir.

Öğretmenlerden 9 tanesi "veliler fikirlerini belirtirler" görüşünü bildirmişlerdir. 1 öğretmen ise "veli kendisi katılmıyor" görüşünü bildirmiştir.

Öğretmen 9 "veli kendisi katılmıyor" görüşünü bildirmiştir.

Öğretmen 9 "işte olmazsa olmazı aslında. BEP'te velinin yer alması, aktif olması gerektiği kanaatindeyim ama hangi birimlerde ne kadar etkili ben bunu pek görmedim açıkçası. Veli sadece direktif bekliyor. Kendisi katılmıyor diye düşünüyorum. Benim görüşüm bu yönde" şeklinde cevap vermiştir. (ST:1790-1798)

Öğretmen 4 "veliler fikirlerini belirtirler" görüşünü bildirmiştir.

Öğretmen 4 "*getiriyor. Toplantıya davet ediyoruz özellikle ben öncelikle haklarını yönetmelikteki haklarını onlara okuyorum. Çocuğun eksikliklerini bize anlatıyorlar. Zaten ben çok sıkı diyalog halinde oluyorum velilerle. Öğretmenlerimiz de genelde de dört ya da altı ya da sekiz hafta da bir toplantıları oluyor onların öğretmenleriyle yani bana göre dile getiriyorlar*" şeklinde cevap vermiştir. (ST:812-823)

Öğretmen 6 "*veliler fikrini belirtiyor*" görüşünü bildirmiştir.

Öğretmen 6 "*Benim sınıftaki öğrencinin velisi gerçekten çocuğuyla durumu kabullenmiş durumda. Çocuğunun durumunu kabullenmiş ve ona göre eğitim alması için elinden gelen çabayı da gösteriyor*" şeklinde cevap vermiştir.(ST:1164-1170)

Öğretmenlerin verdikleri cevaplara bakıldığında, velilerin öğrencilerin BEP'lerinin geliştirilmesi sürecinde kendilerinin ve çocuklarının ihtiyaçlarını belirtebildikleri sonucuna ulaşılmıştır.

3.9. BEPGB'ndeki Öğrenci Velisinin BEP'teki Kazanımları Desteklemesi İçin Okul İçi/Dışı Etkinlikleri Gerçekleştirilmesiyle İlgili Görüşler

Tablo-3.20. BEPGB'ndeki öğrenci velisinin BEP'teki kazanımları desteklemesi için okul içi/dışı etkinlikleri gerçekleştirilmesiyle ilgili görüşler

Madde	n
Yardımcı olmaya çalışıyorlar.	10

Tablo 20'de öğretmenlerin, "BEPGB'ndeki öğrenci velisinin, BEP'teki kazanımları desteklemesi için okul içi/dışı etkinlikleri gerçekleştirilmesiyle ilgili görüşleriniz nelerdir?" sorusuna verdiği yanıtlar yer almaktadır. Öğretmenlerin bu soruya verdiği cevaplar şöyledir.

Öğretmenlerin hepsi "yardımcı olmaya çalışıyorlar" görüşünü bildirmiştir.

Öğretmen 2 "yardımcı olmaya çalışıyorlar" görüşünü bildirmiştir.

Öğretmen 2 "*Genelde hani bu durumda çocuğu olan veliler ilk başta kabullenmese bile zaman içerisinde öğretmenin yaklaşımından ya da işte iyi niyetinden,*

iyi niyetinin farkına vardıktan sonra şey yapıyorlar, yardımcı olmaya çalışıyorlar” şeklinde cevap vermiştir.(ST:454-461)

Öğretmen 7 “yardımcı olmaya çalışıyorlar” görüşünü bildirmiştir.

Öğretmen 7 “yani bununla ilgili veli olarak hani bizim çağırdığımız toplantılarımıza iştirak ediyor diğer veliler kadar da etmiyor. Hani bunun tam bir hepsi de gelir tarzında bir şeyimiz yok. Ama ellerinden geleni yapıyorlar” şeklinde cevap vermiştir.(ST:1392-1399)

Öğretmenlerin verdikleri cevaplara bakıldığında velilerin BEP’teki kazanımları desteklemek için okul içi ve dışı etkinliklere katıldıkları sonucuna ulaşılmıştır.

3.10. BEPGB’indeki Öğrencinin BEP’te Yer Almasını İsteddiği Kazanımları Belirtmesiyle İlgili Görüşler

Tablo-3.21. BEPGB’indeki öğrencinin BEP’te yer almasını istediği kazanımları belirtmesiyle ilgili görüşler

Madde	n
Çocuk çağırmak çok saçma.	1
Öğrenci kendisi istekte bulunabilecek düzeyde değil.	5
Çocuk sürece katılmıyor.	4

Tablo 21’de öğretmenlerin, "BEPGB’indeki öğrencinin BEP’te yer almasını istediği kazanımları belirtmesiyle ilgili görüşleriniz nelerdir?" sorusuna verdiği yanıtlar yer almaktadır. Öğretmenlerin bu soruya verdiği cevaplar şöyledir.

Öğretmenlerin 5 tanesi “öğrenci kendisi istekte bulunabilecek düzeyde değil” görüşünü bildirmiştir. Öğretmenlerden 4 tanesi “çocuk sürece katılmıyor” görüşünü bildirmiştir. 1 öğretmen ise “çocuk çağırmadım, çok saçma” görüşünü bildirmiştir.

Öğretmen 1 “çocuk çağırmadım, çok saçma” görüşünü bildirmiştir.

Öğretmen 1 “ben hiç BEP kuruluna çocuk var ama çocuk çağırmadım. Çocuk çağırmadım. Çok saçma” şeklinde cevap vermiştir.(ST:247-450)

Öğretmen 2 “öğrenci kendisi istekte bulunabilecek düzeyde değil” görüşünü bildirmiştir.

Öğretmen 2 *“hani neler öğrenmesi gerektiğini bilen isteyen düzeyde olsa tabi ki kendisi isteyerek belirlemiş olduğu için faydalı olabilir. Ama benim şu an beraber çalıştığım öğrenci de hani böyle bir şeyde böyle bir düzeyde değil. Kendisinin isteklerini belirtebilme ya da işte istekte bulunabilme gibi bir durum söz konusu değil”* şeklinde cevap vermiştir. (ST:485-495)

Öğretmen 6 *“öğrenci kendisi istekte bulunabilecek düzeyde değil”* görüşünü bildirmiştir.

Öğretmen 6 *“yani öğrenci bu konuda henüz tam olarak oturmuş görüşlere sahip değil. Bu yüzden de onun davranışları ifade etmesini bu aşamada en azından bu aşamada beklemek çok zor”* şeklinde cevap vermiştir. (ST:1184-1189)

Öğretmen 8 *“öğrenci kendisi istekte bulunabilecek düzeyde değil”* görüşünü bildirmiştir.

Öğretmen 8 *“Ben yine kendi öğrencimden yola çıkacağım. Yani isteklerini belirtmesi diye bir durum yok. Kendini çok ifade edemiyor”* şeklinde cevap vermiştir. (ST:1596-1599)

Öğretmen 5 *“çocuk sürece katılmıyor”* görüşünü bildirmiştir.

Öğretmen 5 *“Öğrencide belirtmeli tabi ki ama öğrenci çok da aslında sürecin içinde olmuyor. Hani o sınıfta daha çok gözlemleniyor. Veli biliyor, öğretmen biliyor biz biliyoruz ama çocuk süreçleri çok katılmıyor, katılıyor dersem yalan olur”* şeklinde cevap vermiştir. (ST:1061-1068)

Öğretmen 4 *“çocuk sürece katılmıyor”* görüşünü bildirmiştir.

Öğretmen 4 *“yani onunla ilgili çok da şey bir çalışma yapmıyoruz. Biz veliyle bire bir görüştüğümüz için çocuk bazen bulunuyor işte ilk toplantıda çok da hani durumunu çocuğun yanında da konuşmak istemediğimizden zaten sınıf içinde çocuğun ihtiyacını öğretmen de belirliyor ve veli de söylediği için biz buna göre bir önlem alıyoruz. Yani hani direk bire bir çocuğa senin durumun şudur. Ama sen neye ihtiyaç duyuyorsun diye sormadık”* şeklinde cevap vermiştir. (ST:850-864)

Öğretmenlerin verdikleri cevaplara bakıldığında, öğrencilerin BEP’inde yer almasını istedikleri kazanımları belirtebilecek düzeyde olmadıkları sonucuna ulaşılmıştır.

3.11. BEPGB’indeki Öğrencinin BEP’te Yer Almasını İsteddiği Kazanımları Edinmek İçin Üzerine Düşen Sorumlulukları Yerine Getirmesiyle İlgili Görüşler

Tablo-3.22. BEPGB’indeki öğrencinin BEP’te yer almasını istediği kazanımları edinmek için üzerine düşen sorumlulukları yerine getirmesiyle ilgili görüşler

Madde	n
Çocuk çaba sarf ederek verilen çalışmaları yapıyor.	8
Öğretmen öğrenciyi takip ederse öğrenci sorumluluklarını yerine getirir.	2

Tablo 22’de öğretmenlerin, "BEPGB’indeki öğrencinin BEP’te yer almasını istediği kazanımları edinmek için üzerine düşen sorumlulukları yerine getirmesiyle ilgili görüşleriniz nelerdir?" sorusuna verdiği yanıtlar yer almaktadır. Öğretmenlerin bu soruya verdiği cevaplar şöyledir.

Öğretmenlerin 8 tanesi “çaba sarf ediyor, verilen çalışmaları yapıyor” görüşünü bildirmiştir. Öğretmenlerden 2 tanesi “öğretmen öğrenciyi takip ederse öğrenci sorumluluklarını yerine getirir” görüşünü bildirmiştir.

Öğretmen 10 “*çaba sarf ediyor, verilen çalışmaları yapıyor*” görüşünü bildirmiştir.

Öğretmen 10 “*yani öğretmen takip içerisinde olursa öğrenciyi takip ederse öğrenci de sorumluluklarını yerine getiriyordur*” şeklinde cevap vermiştir.(ST:2062-2065)

Öğretmen 5 “çaba sarf ediyor, verilen çalışmaları yapıyor” görüşünü bildirmiştir.

Öğretmen 5 “*çocuğun üzerine düşen görev kazanımlarla ilgili çaba sarf etmesi oluyor. Genelde de sarf ettiklerini düşünüyorum sorumluluklarıyla ilgili*” şeklinde cevap vermiştir.(ST:1070-1074)

Öğretmen 3 “çaba sarf ediyor, verilen çalışmaları yapıyor” görüşünü bildirmiştir.

Öğretmen 3 “*getiriyor. Bayağı da bu sene faydasını da gördüm ben. Dediğim gibi başarı oranı bayağı arttı yani. Akademik derslerde de başarılı olmaya başladı. İyi de puan aldı sınavlardan. Kendisi de bunu moral olarak bayağı iyi olduğunu gördü. Daha da morali yüksek oldu*” şeklinde cevap vermiştir.(ST:633-642)

Öğretmen 8 “çaba sarf ediyor, verilen çalışmaları yapıyor” görüşünü bildirmiştir.

Öğretmen 8 “*verdiğim çalışmaları yapmaya çalışıyor. Hani biraz zorla biraz isteyerek biraz istemeyerek o tür yerine getiriyor yani*” şeklinde cevap vermiştir.(ST:1608-1611)

Öğretmenlerin verdikleri cevaplara bakıldığında, öğrencilerin BEP’inde yer almasını istedikleri kazanımları edinmek için üzerine düşen sorumlulukları yerine getirdikleri sonucuna ulaşılmıştır.

IV. BÖLÜM

4. Tartışma, Sonuç ve Öneriler

4.1. Tartışma

Bu araştırma, ilkokullarda çalışan sınıf öğretmenleri ve rehber öğretmenlerin BEPGB'ne ilişkin görüşlerini betimlemek amacıyla planlanmıştır. Araştırmada öğretmenlerin görüşlerini belirlemek amacıyla 11 soru sorulmuştur. Öğretmenlerin verdikleri cevaplar ses kayıt cihazı ile kaydedilmiştir. Bu bölümde araştırma bulguları, alan yazın ve özel eğitim hizmetleri yönetmeliği karşılaştırılarak tartışılmıştır. Tartışma sonucunda araştırma bulgularına dayanılarak ulaşılan sonuç ve önerilere yer verilmiştir.

4.1.1. BEP'e yönelik sınıf öğretmenleri ve rehber öğretmenlerin görüşleri nelerdir?

Sınıf öğretmenleri ve rehber öğretmenlerin özel gereksinimli öğrenciler için hazırlanan BEP'lerini yararlı buldukları görülmüştür. Sadece bir öğretmen evde uygulanmadığı için, çocukta dönütü göremediğini söylemiştir. Dolayısıyla BEP'lerinin yararsız olduğunu düşünen öğretmen yoktur.

Öztürk (2009), “eğitim uygulama okuluna devam eden zihinsel engelli öğrencilerin öğretmenlerinin bireyselleştirilmiş eğitim programları hakkında görüşlerinin belirlenmesi” isimli çalışmasında bireyselleştirilmiş eğitim programlarının zihin engelli bireylerin eğitiminde gerekli olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Yine Çuhadar (2006), “ilköğretim okulu 1-5. Sınıflarda kaynaştırma eğitimine tabi olan öğrenciler için BEP'lerinin hazırlanması, uygulanması, izlenmesi ve değerlendirilmesi ile ilgili olarak sınıf öğretmenleri ve yöneticilerinin görüşlerinin belirlenmesi” isimli çalışmasında öğretmenlerin ve yöneticilerin BEP'lerinin gerekli ve kaynaştırma öğrencilerinin bireysel farklılıklarının dikkate alınmasını sağladığı sonucuna ulaşmıştır.

L. Ruppard ve S. Gaffney (2011), "BEP takım kararları: konuşmalar, müzakereler ve gücün ön çalışması" isimli çalışmalarında BEP'lerinin özel eğitimin kalbi olduğu ve engelli öğrencilere hizmet vermesinin merkezi olduğu sonuçlarına ulaşmışlardır.

Dolayısıyla bu araştırmaların sonuçları, yapılan araştırma sonuçlarıyla örtüşmektedir.

4.1.2. BEPGB başkanının BEP toplantılarına birimdeki diğer üyelerin katılımını sağlamasıyla ilgili görüşler nelerdir?

Özel eğitim hizmetleri yönetmeliğinin 72. Maddesinde “özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerin eğitimlerini sürdürdükleri okul ve kurumlarda eğitim performansları ve ihtiyaçları doğrultusunda bireyselleştirilmiş eğitim programlarını hazırlamak amacıyla bireyselleştirilmiş eğitim programı geliştirme birimi oluşturulur” ifadesi yer almaktadır. Aynı madde de bu birimdeki kişilerin kimler olduğu da belirtilmiştir. “Bireyselleştirilmiş eğitim programı geliştirme birimi, okul/kurum müdürü veya görevlendireceği bir müdür yardımcısının başkanlığında; bir gezerek özel eğitim görevi yapan öğretmen, bir rehber öğretmen, bir eğitim programları hazırlamakla görevlendirilen öğretmen, öğrencinin sınıf öğretmeni, öğrencinin dersini okutan ilgili alan öğretmenleri, öğrencinin velisi, öğrenci, olmak üzere bu kişilerden oluşur. BEP geliştirme birimine, gerektiğinde görüşlerine başvurulmak üzere özel eğitim değerlendirme kurulundan bir üyenin katılımı sağlanır. Bu birimin çalışma usul ve esasları okul/kurum yönetiminin belirler”(MEB,2006).

Öğretmenlere sorulan "BEPGB başkanının BEP toplantılarına birimdeki diğer üyelerin katılımını sağlamasıyla ilgili görüşleriniz nelerdir?" sorusuna verilen yanıtlara bakıldığında, BEPGB başkanının toplantılara katılmadığı dolayısıyla birimdeki diğer üyelerin toplantıları kendileri gerçekleştirdikleri görülmüştür.

Kış (2013), “destek eğitim odalarındaki uygulamalara ilişkin rehber öğretmenler ve sınıf öğretmenlerinin görüşleri” isimli çalışmada; BEP birimi üyelerinin arasında sayılan gezerek özel eğitim görevi verilen öğretmen ile rehber ‘öğretmenin katılımı yönetmelikçe belirtilmiş olmasına rağmen okullarda BEP birimi üyelerinin farklı bilgiler vermesi okuldaki kaynaştırma öğrencileri hakkında ankete verilen bilgilerde

anlamalı derecede farklılıklar gözlenmesi, görüşmelerde verilen yanıtlar sonucunda BEP biriminin gerektiği gibi işlemediği düşünülmüştür" sonucuna ulaşmıştır.

Araştırma yapılan okullarda BEPGB'nin iyi işlemediği dolayısıyla birim başkanlarının görevlerini tam olarak yerine getiremediği sonuçları yukarıdaki çalışmanın sonucuyla örtüşmektedir.

4.1.3. BEPGB başkanının araç gereç ve eğitim materyallerini sağlamasıyla ilgili görüşler nelerdir?

Öğretmenlere sorulan "BEPGB başkanınızın özel gereksinimli öğrenciler için araç gereç ve eğitim materyallerini geliştirmesi ve sağlamasıyla ilgili görüşleriniz nelerdir" sorusuna verilen cevaplara bakıldığında, okul idarecilerinin yani BEPGB başkanlarının materyal anlamında öğretmenlere destek verdikleri görülmüştür.

4.1.4. BEPGB başkanının görevlerini yerine getirmesiyle ilgili görüşler nelerdir?

Öğrencinin ihtiyaçları doğrultusunda kurum içi yapılacak düzenlemelere ilişkin tedbirleri almasıyla ilgili görüşleriniz nelerdir?" sorusuna verilen cevaplara bakıldığında, BEPGB başkanının her türlü imkan ve olanakları sağladığı görülmüştür.

Öğretmenlerin "BEPGB başkanınızın BEP'in uygulanmasında öğrencinin ihtiyaçları doğrultusunda kurum içi yapılacak düzenlemelere ilişkin tedbirleri almasıyla ilgili görüşleriniz nelerdir?" sorusuna verdikleri yanıtlara bakıldığında bazı okullarda BEPGB başkanının öğretmenlere yardımcı olmadığı, bazı okullarda ise ellerinden gelen yardımı yaptığı görülmüştür.

Öğretmenlerin "BEPGB başkanınızın BEP'in izlenmesi ve değerlendirilmesinde öğrencinin ihtiyaçları doğrultusunda, kurum içi yapılacak düzenlemelere ilişkin tedbirleri almasıyla ilgili görüşleriniz nelerdir?" sorusuna verdikleri cevaplara bakıldığında okulların bazılarında BEPGB başkanının elinden geleni yaptığı, bazı okullarda ise öğretmenlere yardımcı olamadığı görülmüştür.

Ayrıca araştırmada, merkezde olan, fiziki şartları iyi olan ve veli profili açısından sosyo-ekonomik düzeyi iyi olan okulların BEPGB başkanının görevlerini daha iyi yapabildiği görülmüştür.

4.1.5. BEPGB'ndeki rehber öğretmenlerin görevlerini yerine getirmesiyle ilgili görüşler nelerdir?

Sınıf öğretmenlerine sorulan "BEPGB'ndeki rehber öğretmenler BEP'larının hazırlanmasıyla ilgili görevlerini ne düzeyde yerine getiriyorlar?" sorusuna verilen cevaplara bakıldığında, rehber öğretmenlerin BEP'larının hazırlanmasında yardımcı oldukları sonucuna varılmıştır. Hatta bazı okullarda rehber öğretmenlerin BEP'larını hazırlayıp sınıf öğretmenlerine verdikleri görülmüştür.

Can (2010)'a göre "6-10 yıllık kıdeme sahip, 36-40 yaşları arasında ve okulunda 43 kaynaştırma eğitimine tabi öğrenci bulunan bir rehber öğretmene göre; "Her yıl RAM'den BEP hazırlanması ile ilgili okullara yazı gelir. Bu yazılar hemen rehberlik servisine sevk edilir. Sanki asıl bu işi yapmakla yükümlü olan sadece okul rehber öğretmenleri. Müfettiş gelir bize sorar BEP", sonucuna ulaşmıştır.

Bu çalışmanın sonucu ile yapılan araştırmanın sonucu benzerlik göstermektedir. BEP'ları bir çok okulda rehber öğretmenler tarafından hazırlanmaktadır.

Sınıf öğretmenlerinin, "BEPGB'ndeki rehber öğretmenler BEP'larının uygulanmasıyla ilgili görevlerini ne düzeyde yerine getiriyorlar?" sorusuna verdiği cevaplara bakıldığında, rehber öğretmenlerin BEP'larının uygulanmasında gereken yardımları yaptıkları görülmüştür.

Sınıf öğretmenlerine sorulan "BEPGB'ndeki rehber öğretmenler BEP'larının değerlendirilmesiyle ilgili görevlerini ne düzeyde yerine getiriyorlar?" sorusuna verdikleri cevaplara bakıldığında, rehber öğretmenlerin BEP'larının değerlendirilmesiyle ilgili görevlerini yeterince yaptıkları görülmüştür.

Sınıf öğretmenlerinin "BEPGB'ndeki rehber öğretmenler BEP'larının raporlaştırılmasıyla ilgili görevlerini ne düzeyde yerine getiriyorlar?" sorusuna verdikleri cevaplara bakıldığında, rehber öğretmenlerin BEP'in raporlaştırılmasıyla ilgili görevlerini yerine getirdikleri görülmüştür.

Kuyumcu (2011), "bireyselleştirilmiş eğitim planı geliştirilmesi (BEP) ve uygulanması sürecinde öğretmenlerin yaşadıkları sorunlar ve bu sorunlara yönelik çözüm önerileri" isimli çalışmasına bakıldığında, rehber öğretmenin sınıf öğretmeni için önemli bir bilgi kaynağı ve desteği olduğu anlaşılmaktadır. Bu araştırmada yer alan sınıf öğretmenlerinin 9'u bu görüşü destekler şekilde BEP geliştirme ve uygulama süreçlerinde rehber öğretmenlerden destek aldıklarını belirtmişlerdir.

Bu çalışmanın sonucuna bakıldığında yapılan araştırma ile bulguların örtüştüğü görülmüştür.

4.1.6. .BEPGB'ndeki sınıf öğretmenlerinin görevlerini yerine getirmesiyle ilgili görüşler nelerdir?

Rehber öğretmenlere sorulan "BEPGB'ndeki sınıf öğretmenleri, BEP'larının hazırlanmasıyla ilgili görevlerini ne düzeyde yerine getiriyorlar?" sorusuna verilen cevaplara bakıldığında, sınıf öğretmenlerinin, rehber öğretmenlerin de yardımlarıyla BEP'larını hazırladıkları görülmüştür.

Rehber öğretmenlerin "BEPGB'ndeki sınıf öğretmenleri BEP'larının uygulanmasıyla ilgili görevlerini ne düzeyde yerine getiriyorlar?" sorusuna verdiği cevaplara bakıldığında, sınıf öğretmenlerinin, BEP'larını tam olarak olmasa da sınıf içinde uygulamaya çalıştıkları görülmüştür.

Sütçü (2007), "yasal düzenlemeler açısından rehber öğretmenlerin/psikolojik danışmanların özel eğitimle ilgili görevlerini uygulamaya yönelik görüşlerinin değerlendirilmesi" isimli çalışmasında görüşme yapılan rehber öğretmenlerin büyük bir bölümü (27:%77) bireyselleştirilmiş öğretim planının hazırlandıktan sonra uygulaması aşamasında sınıf öğretmenlerinin yetersiz kaldığını, sınıflarının çok kalabalık

olmasından dolayı öğrenciye uygulayamadıklarını bu yüzden tam bir kargaşanın ortaya çıktığını ifade etmişlerdir.

Bu çalışmanın sonucuna bakıldığında yapılan araştırma ile bulguların örtüştüğü görülmüştür.

Rehber öğretmenlere sorulan "BEPGB'ndeki sınıf öğretmenleri BEP'lerinin değerlendirilmesiyle ilgili görevlerini ne düzeyde yerine getiriyorlar?" sorusuna verilen cevaplara bakıldığında, sınıf öğretmenlerinin bu değerlendirmeyi BEP'lerini değerlendirme yöntem ve kriterlerine uygun olarak değil de kanaat değerlendirmesi şeklinde yaptıkları görülmüştür.

Rehber öğretmenlerin "BEPGB'ndeki sınıf öğretmenleri BEP'lerinin raporlaştırılmasıyla ilgili görevlerini ne düzeyde yerine getiriyorlar?" sorusuna verdiği yanıtlara bakıldığında, sınıf öğretmenlerinin BEP'lerinin raporlaştırması aşamasında da rehber öğretmenlerden yardım aldıkları görülmüştür.

4.1.7. BEPGB'ndeki gezerek özel eğitim görevi yapan öğretmenin görevlerini yerine getirmesiyle ilgili görüşler nelerdir?

Sınıf öğretmenleri ve rehber öğretmenlerin, "BEPGB'ndeki gezerek özel eğitim görevi yapan öğretmenin, BEP'lerinin hazırlanması, uygulanması, değerlendirilmesi ve raporlaştırılmasıyla ilgili görevlerini ne düzeyde yerine getiriyor?" sorusuna verdikleri cevaplara bakıldığında, gezerek özel eğitim görevi yapan öğretmenin BEPGB'nin yasal olarak bir üyesi olduğu, ancak çalışmanın yapıldığı okullarda bu uygulamanın olmadığı görülmüştür.

Sütçü (2007), "yasal düzenlemeler açısından rehber öğretmenlerin/psikolojik danışmanların özel eğitimle ilgili görevlerini uygulamaya yönelik görüşlerinin değerlendirilmesi" isimli çalışmasında "Oysa bu birim içerisinde gezerek eğitim yapan bir özel eğitim öğretmenin de olması okullarda bulunan sınıf öğretmenlerinin ve rehber öğretmenlerin isini kolaylaştırıp daha etkili bir program hazırlanmasını sağlayacakken henüz gezici özel eğitim öğretmenin olmaması büyük bir sıkıntı meydana getirmektedir" sonucuna ulaşmıştır.

Dolayısıyla yapılan bu araştırmada da görüldüğü gibi üzerinden 10 yıl geçmesine rağmen hala gezerek özel eğitim görevi yapan öğretmenlerden yasal olarak bahsedilmekte ama uygulamada aksaklıklar olduğu görülmüştür.

4.1.8. BEPGB'ndeki özel eğitim değerlendirme kurulu üyesinin görevlerini yerine getirmesiyle ilgili görüşler nelerdir?

Bu çalışmada yer alan sınıf öğretmenleri ve rehber öğretmenlerin, "BEPGB'ndeki özel eğitim değerlendirme kurulu üyesinin, öğrenci için belirlenen destek eğitim hizmetlerinin uygulanmasında rehberlik etme ve öğrencinin bireysel gelişimini izleme görevlerini ne düzeyde yerine getiriyor?" sorusuna verdikleri cevaplara bakıldığında, özel eğitim değerlendirme kurulu üyesinin de gezerek özel eğitim görevi yapan öğretmen gibi yasal olarak var olduğu ancak uygulamada aksaklıklar olduğu görülmüştür.

Sütçü (2007), "yasal düzenlemeler açısından rehber öğretmenlerin/psikolojik danışmanların özel eğitimle ilgili görevlerini uygulamaya yönelik görüşlerinin değerlendirilmesi" isimli çalışmasında rehberlik araştırma merkezi özel eğitim değerlendirme kurulundan destek istediklerini fakat gereken yardımı alamadıklarını söylemişlerdir.

Bu çalışmanın sonucuna bakıldığında yapılan araştırma ile bulguların örtüştüğü görülmüştür.

4.1.9. BEPGB'ndeki öğrenci velisinin görevlerini yerine getirmesiyle ilgili görüşler nelerdir?

Sınıf öğretmenleri ve rehber öğretmenlerin "BEPGB'ndeki öğrenci velisinin, BEP'in geliştirilmesi sürecinde çocuğunun ve kendisinin ihtiyaçlarını belirtmesi ile ilgili görüşleriniz nelerdir?" sorusuna verdiği cevaplara bakıldığında, velilerin öğrencilerin BEP'lerinin geliştirilmesi sürecinde kendilerinin ve çocuklarının ihtiyaçlarını belirtebildikleri görülmüştür.

Avcıoğlu (2011) "zihin engelliler sınıf öğretmenlerinin bireyselleştirilmiş eğitim programı (BEP) hazırlamaya ilişkin görüşleri", isimli çalışmasında öğretmenlere, "BEP hazırlarken işbirliğine ihtiyaç duyuyor musun? Eğer duyuyorsanız kimlerle nasıl bir

işbirliğine ihtiyaç duyuyorsunuz?” sorusuna ihtiyaç duyduklarını belirten öğretmenlerin tamamı ailelere, okul idaresine, rehber öğretmene ve RAM dan ilgili kişilerin desteklerine gereksinim duyduklarını ifade etmişlerdir. Ö2 “BEP hazırlarken çocuğun ailesi, müdür ya da yetkili müdür yardımcısı ve okul rehber öğretmeni ile işbirliğine ihtiyaç duyuyorum”, Ö7 “ihtiyaç duyuyorum. Bu konuda RAM’daki ilgili birimlerden, rehber öğretmenlerden ve aile bireylerinden yararlanmak isterdim.” ve Ö3 “Ailelere çok ihtiyaç var ama aileler fazla yardımcı değil.” İfadelerinde bulunmuşlardır. İşbirliğine ihtiyaç duyan öğretmenler bu kişilere özellikle BEP hazırlarken çocuk hakkında verecekleri bilgiler yüzünden işbirliğine ihtiyaç duyduklarını da belirtmişlerdir.

Bu araştırma ile yapılan araştırmanın sonuçları örtüşmemektedir. Araştırma yapılan öğretmenlerin görüşleri, araştırma yapılan bölgenin sosyo-ekonomik düzeyi, öğrencilerin özellikleri gibi değişkenlerden dolayı sonuçlar farklılık göstermiş olabilir.

Yine Dublowski (2004), "BEP takım toplantılarına aktif ebeveyn katılımını teşvik etmek" isimli çalışmasında velilerin kendisinin ve öğrencinin ihtiyaçlarını belirlemedikleri sonucuna ulaşmıştır. Velilerin kendisinin ve öğrencilerin ihtiyaçlarını belirtememelerinin nedeni ise velilere iyi bir görüşme ortamının sağlanmamasıdır.

4.1.10. BEPGB’ndeki öğrenci velisinin BEP’teki kazanımları desteklemesi için okul içi/dışı etkinlikleri gerçekleştirmesiyle ilgili görüşler nelerdir?

Sınıf öğretmenleri ve rehber öğretmenlerin "BEPGB'ndeki öğrenci velisinin, BEP'teki kazanımları desteklemesi için okul içi/dışı etkinlikleri gerçekleştirmesiyle ilgili görüşleriniz nelerdir?" sorusuna verdikleri cevaplara bakıldığında, velilerin BEP’teki kazanımları desteklemek için okul içi ve dışı etkinliklere katıldıkları görülmüştür.

4.1.11 BEPGB’indeki öğrencinin BEP’te yer almasını istediği kazanımları belirtmesiyle ilgili görüşler nelerdir?

Sınıf öğretmenleri ve rehber öğretmenlerin "BEPGB'ndeki öğrencinin BEP'te yer almasını istediği kazanımları belirtmesiyle ilgili görüşleriniz nelerdir?" sorusuna

verdikleri cevaplara bakıldığında, öğrencilerin BEP'inde yer almasını istedikleri kazanımları belirtebilecek düzeyde olmadıkları görülmüştür.

4.1.12. BEPGB'indeki öğrencinin BEP'te yer almasını istediği kazanımları edinmek için üzerine düşen sorumlulukları yerine getirmesiyle ilgili görüşler nelerdir?

Sınıf öğretmenleri ve rehber öğretmenlerin "BEPGB'ndeki öğrencinin BEP'te yer almasını istediği kazanımları edinmek için üzerine düşen sorumlulukları yerine getirmesiyle ilgili görüşleriniz nelerdir?" sorusuna verdikleri cevaplara bakıldığında, öğrencilerin BEP'inde yer almasını istedikleri kazanımları edinmek için üzerine düşen sorumlulukları yerine getirdikleri sonucuna ulaşılmıştır.

4.2. Sonuç

Öğretmenlerin BEP'lerinin yararlı olduğunu düşündükleri görülmüştür. BEPGB başkanının toplantılara katılmasında aksaklıklar olduğu dolayısıyla birimdeki diğer üyelerin toplantıları kendileri gerçekleştirdikleri görülmüştür. Okul idarecilerinin yani BEPGB başkanlarının materyal anlamında öğretmenlere destek verdikleri görülmüştür. BEPGB başkanının BEP'lerinin hazırlanmasında öğretmenlere her türlü imkân ve olanakları sağladığı görülmüştür. Yine BEPGB başkanının, BEP'lerinin uygulanmasında bazı okullarda öğretmenlere yardımcı olmadığı, bazı okullarda ise ellerinden gelen yardımı yaptığı görülmüştür. BEP'lerinin izlenmesi ve değerlendirilmesinde BEPGB başkanının elinden geleni yaptığı, bazı okullarda ise öğretmenlere yardımcı olamadığı görülmüştür. Ayrıca araştırmada, merkezde olan, fiziki şartları iyi olan ve veli profili açısından sosyo-ekonomik düzeyi iyi olan okulların BEPGB başkanının görevlerini daha iyi yaptığı görülmüştür. BEP'lerinin bir çok okulda rehber öğretmenler tarafından hazırlandığı görülmüştür. Rehber öğretmenlerin BEP'lerinin uygulanmasında sınıf öğretmenlerine gereken yardımları yaptıkları görülmüştür. Sınıf öğretmenlerinin BEP'lerini, değerlendirme yöntem ve kriterlerine uygun olarak değil de kanaat değerlendirmesi şeklinde yaptıkları görülmüştür. Sınıf öğretmenlerinin BEP'lerinin raporlaştırması aşamasında da rehber öğretmenlerden

yardım aldıkları görülmüştür. Gezerek özel eğitim görevi yapan öğretmenden yasal olarak bahsedilmekte ama uygulamada aksaklıklar olduğu görülmüştür. Özel eğitim değerlendirme kurulu üyesinin de gezerek özel eğitim görevi yapan öğretmen gibi yasal olarak var olduğu ancak uygulamadaki aksaklıklardan dolayı olmadığı görülmüştür. Velilerin öğrencilerin BEP'lerinin geliştirilmesi sürecinde kendilerinin ve çocuklarının ihtiyaçlarını belirtebildikleri görülmüştür. Velilerin BEP'teki kazanımları desteklemek için okul içi ve dışı etkinliklere katıldıkları görülmüştür. Öğrencilerin BEP'inde yer almasını istedikleri kazanımları belirtebilecek düzeyde olmadıkları görülmüştür. Öğrencilerin BEP'inde yer almasını istedikleri kazanımları edinmek için üzerine düşen sorumlulukları yerine getirdikleri görülmüştür.

4.3. Öneriler

4.3.1. Uygulamaya yönelik öneriler

1. Rehber öğretmenlere ve sınıf öğretmenlerine, sene başı ve sene sonu seminer çalışmalarında uygulamalı olarak BEP'leri geliştirme çalışmaları yapılabilir.
2. BEPGB başkanlarına yine sene sonu ve sene başı seminer çalışmalarında BEPGB'ndeki görevlerini yerine getirmeleri ile ilgili bilgilendirici çalışmalar yapılabilir.
3. Her ilde bulunan rehberlik araştırma merkezleri tarafından görevlendirilen gezerek özel eğitim görevi yapan öğretmenin BEPGB'ne katılması sağlanabilir.
4. Yine rehberlik araştırma merkezleri tarafından görevlendirilen özel eğitim değerlendirme kurulu üyesinin BEPGB'ne katılması sağlanabilir.
5. Üniversitelerin sınıf öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğrencilere BEP dersinin okutulması ve uygulama yaptırılması sağlanabilir.
6. Üniversitelerin psikolojik danışma ve rehberlik bölümünde öğrenim gören öğrencilere BEP dersinin okutulması ve uygulama yaptırılması sağlanabilir.

4.3.2. İleri Araştırmalara Yönelik Öneriler

1. Bu araştırma sınıf öğretmenleri ve rehber öğretmenlerin BEPGB ile ilgili görüşlerinin belirlenmesi amacıyla yapılan betimsel bir araştırmadır. Aynı konu ile deneysel bir çalışma yapılabilir.
2. Bu araştırma ilkokullarda çalışan sınıf öğretmenleri ve rehber öğretmenler ile çalışılmıştır. İstenirse bu çalışma ortaokullarda ve branş öğretmenleri ile yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Avcıoğlu, H. (2011). Zihin Engelliler Sınıf Öğretmenlerinin Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı (BEP) Hazırlamaya İlişkin Görüşleri. Ankara üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi 12(1), 39-53.
- Avcıoğlu, H. (2015) A'dan Z'ye BEP Bireyselleştirilmiş Eğitim Programlarının Geliştirilmesi (1. Baskı). Ankara:Vize Basın Yayın
- Bafra T.L. (2009). Investigating The Attitudes Of Elementary School Teachers, School Psychologists And Guidance Research Center Personnel On The Process Of Preparing The Individualized Educational Program And Challenges Faced During The Related Process. Educational Sciences :Theory/Practice 9 (4) Autumn (2009)
- Battal, İ. (2007). Sınıf Öğretmenlerinin ve Branş Öğretmenlerinin Kaynaştırma Eğitimine İlişkin Yeterliliklerinin Değerlendirilmesi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi (Uşak İli Örneği), Afyonkarahisar Kocatepe Üniversitesi, Afyonkarahisar.
- Bilen, E. (2007). Sınıf Öğretmenlerinin Kaynaştırma Uygulamalarında Karşılaştıkları Sorunlarla İlgili Görüşleri ve Çözüm Önerileri. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Büyüköztürk, Ş. ve Çakmak, K. E. Akgün, E. Ö. ve Karadeniz Ş. ve Demirel, F. (2009) Bilimsel Araştırma Yöntemleri Ankara:Pegem Akademi
- Can, E. (2010, Mayıs). İlköğretim okullarında görevli rehber öğretmenlerin karşılaştıkları sorunların incelenmesi. 9. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu, Elazığ.
- Çuhadar, Y. (2006). İlköğretim Okulu 1-5. Sınıflarda Kaynaştırma Eğitimine Tabi Olan Öğrenciler İçin Bireyselleştirilmiş Eğitim Programlarının Hazırlanması, Uygulanması, İzlenmesi Ve Değerlendirilmesi İle İlgili Olarak Sınıf Öğretmenleri Ve Yöneticilerin Görüşlerinin Belirlenmesi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Zonguldak Kara Elmas Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Zonguldak.

- Diken, İ. H. (Ed.). (2010). İlköğretimde kaynaştırma (1. Baskı). Ankara:Pegem akademi
- Dubkowski. M. D. (2004) Encouraging Active Parent Participation in IEP Team Meetings pp:34-39 18.08.2018 tarihinde <https://scholar.google.com.tr> sitesinden alınmıştır.
- Fiscus, E.D. ve Mandell, C.J. Çevirenler: Akçamete, G. Şenel, H.G. Tekin, E. (2002). Bireyselleştirilmiş Eğitim Programlarının Geliştirilmesi BEP. Ankara:Anı Yayıncılık.
- Karasar, N. (1999). Bilimsel Araştırma Yöntemi (1. Baskı). Ankara:Nobel Yayınları
- Kılıç, L. (Ed.). (2006). Bireyselleştirilmiş eğitim programlarının geliştirilmesi. (4. baskı). Eskişehir:Anadolu üniversitesi web-ofset tesisleri.
- İftar, K. G. (1992). Özel eğitimde kaynaştırma. Eğitim ve Bilim, 16, 45-50.
- Kış, H. (2013). Destek Odalarındaki Uygulamalara ilişkin Rehber Öğretmenler ve Sınıf Öğretmenlerinin Görüşleri. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bolu.
- Kuyumcu, Z. (2011). Bireyselleştirilmiş Eğitim Planı (BEP) Geliştirilmesi ve Uygulanması Sürecinde Öğretmenlerin Yaşadıkları Sorunlar ve Bu Sorunlara Yönelik Çözüm Önerileri. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- L. Rupp and S Gaffrey (2010). Individualized Education Program Team Decisions: A Preliminary Study of Conversations, Negotiations, and Power, University of Illinois at Urbana-Champaign 18.08.2018 tarihinde <https://scholar.google.com.tr> sitesinden alınmıştır.
- M, E.James, M, H. Laura, S. Paule (2004). A 3-Year Study of Middle, Junior High, and High School IEP Meetings: Sage Journals 12.11.2018 tarihinde <https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/001440290407000302> sitesinden alınmıştır.

- MEB. (1997). Özel Eğitim Hakkında Kanun Hükmünde Kararname. 26.10.2015 tarihinde <http://orgm.meb.gov.tr> sitesinden alınmıştır.
- MEB. (2004). Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı Yol Haritası. 26.10.2015 tarihinde <http://orgm.meb.gov.tr> sitesinden alınmıştır.
- MEB. (2006). Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği. 26.10.2015 tarihinde <http://orgm.gov.tr> sitesinden alınmıştır.
- MEB. (2015). Kaynaştırma Yoluyla Eğitim Uygulamaları Kılavuz Kitapçığı. 26.10.2015 tarihinde <http://orgm.meb.gov.tr> sitesinden alınmıştır.
- Nizamoglu, N. (2006). Sınıf Öğretmenlerinin Kaynaştırma Uygulamalarındaki Yeterlilikleri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- Onur, M. (2009). Rehber Öğretmenlerin Kaynaştırma Eğitimine Yönelik Tutumlarının Değerlendirilmesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Özdemir, H. (2010). Okul Öncesi Öğretmenlerinin Kaynaştırma Uygulamasına İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne.
- Öztürk, Ç. C. (2009). Eğitim Uygulama Okuluna Devam Eden Zihinsel Engelli Öğrencilerin Öğretmenlerinin Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı Hakkında Görüşlerinin Belirlenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- Özyürek, M. (2004). Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı Temelleri ve Geliştirilmesi (1. Baskı). Ankara:Kök Yayıncılık.
- Pektaş, H. (2008), Özel Eğitim Programlarından Ve Farklı Programlardan Mezun Öğretmenlerin Bireyselleştirilmiş Eğitim Programları Kullanma Durumlarının

Saptanması. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Sucuoğlu, B. ve Kargın, T. (2010). İlköğretimde Kaynaştırma Uygulamaları Yaklaşımlar-Yöntemler-Teknikler (1. Baskı). Ankara: Kök Yayıncılık.

Sütçü, Z. (2007). Yasal Düzenlemeler Açısından Rehber Öğretmenlerin/Psikolojik Danışmanların Özel Eğitimle İlgili Görevlerini Uygulamaya Yönelik Görüşlerinin Değerlendirilmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

Tavşancıl, E. ve Aslan, E.A. (2001). Sözel, Yazılı ve Diğer Materyaller İçin İçerik Analizi ve Uygulama Örnekleri. Ankara: Epsilon Yayınları.

Uzuner, Y. (1998). Eğitimde Niteliksel Araştırma Yöntemleri. Yayınlanmamış Doktora Ders Notları. Eskişehir.

Yıkılmış, A. (2013). Bireyselleştirilmiş Eğitim Programlarının (BEP) Hazırlanması. *Özel Eğitim* (113). Ankara: Maya Akademi Yayın Dağıtım Eğitim Danışmanlık

Yıldırım, A. Ve Şimşek H. (2008). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri (7. Basım). Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Wade, V. F. (2010). The IEP Meeting: Perceptions of Parents of Students Who Receive Special Education Services. pp:8-14 12.11.2018 tarihinde <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.3200/PSFL.53.1.8-14> sitesinden alınmıştır.

EKLER

Ek-1: İstanbul İl Milli Eğitim Müdürlüğünün İzin Onayı

T.C.
İSTANBUL VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 59090411-20-E.95576

05/01/2016

Konu: Anket İzni

(Nagihan KURU HABİBOĞLU)

VALİLİK MAKAMINA

- İlgi: a) Abant İzzet Baysal Üniversitesi'nin 16.12.2015 tarih ve 4439 sayılı yazısı.
b) MEB, Yen. ve Eğ. Tek. Gn Md. 07.03.2012 tarih ve 3616 sayılı 2012/13 nolu gen.
c) Millî Eğitim Araştırma ve Anket Komisyonunun 30.12.2015 tarihli tutanağı.

Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü yüksek lisans öğrencisi Nagihan KURU HABİBOĞLU'nun "*İlkokullarda Çalışan Sınıf Öğretmelerinin ve Rehber Öğretmelerin Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı Geliştirme Birimine İlişkin Görüşleri*" konulu tezi kapsamında, ilimiz Maltepe ilçesinde bulunan okullarda görev yapan sınıf öğretmenleri ve rehber öğretmenlerine; kişisel bilgi formu ve görüşme soruları formunu uygulama isteği uygulama istemi hakkındaki ilgi (a) yazı ve ekleri Müdürlüğümüze incelenmiştir.

Araştırmacının; söz konusu talebi; bilimsel amaç dışında kullanılmaması, uygulama sırasında bir örneği müdürlüğümüzde muhafaza edilen mühürlü ve imzalı veri toplama araçlarının uygulanması, katılımcıların gönüllülük esasına göre seçilmesi, araştırma sonuç raporunun müdürlüğümüzden izin alınmadan kamuoyuyla paylaşılması koşuluyla, okul idarelerinin denetim, gözetim ve sorumluluğunda, eğitim -öğretimi aksatmayacak şekilde ilgi (b) Bakanlık emri esasları dâhilinde uygulanması, sonuçtan Müdürlüğümüze rapor halinde (CD formatında) bilgi verilmesi kaydıyla Müdürlüğümüze uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görülmesi halinde olurlarınıza arz ederim.

Dr. Muammer YILDIZ
Millî Eğitim Müdürü

OLUR
05/01/2016

Ahmet ÖNAL
Vali a.
Vali Yardımcısı

Ek:1- Genelge
2- Komisyon Tutanağı

İl Millî Eğitim Müdürlüğü
E-Posta : sgb14@meh.gov.tr

A BAĞLA VİHKİ
Tel : (0 312) 433 04 00-230
Faks : (0 312) 433 08 32

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <http://evrakorgu.meb.gov.tr> adresinden tekefif 2418-3301-0160-301 koda ile teyit edilebilir.

Ek-2: Görüşme Formu

Evrak Tarih ve Sayısı: 16/12/2016-44356

GÖRÜŞME FORMU

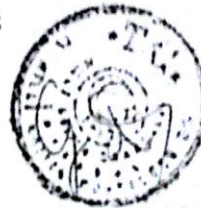
Kişisel Bilgiler:

- 1) Mesleki kıdeminiz ne kadar?
- 2) Branşınız nedir?
- 3) Öğrenim durumunuz nedir?
- 4) Kaynaştırma eğitimi ile ilgili hizmet içi eğitim aldınız mı?
- 5) BEP hakkında seminer aldınız mı?

Görüşme Soruları:

- 1) Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı Geliştirme Birimi'nin bir üyesi olarak, özel gereksinimli öğrenciler için hazırlanan Bireyselleştirilmiş Eğitim programları ile görüşleriniz nelerdir?
- 2) BEPGB başkanının BEP toplantılarına birimdeki diğer üyelerin katılımını sağlamasıyla ilgili görüşleri nelerdir?
- 3; BEPGB başkanının;
  - a) BEP'in geliştirilmesi,
  - b) BEP'in uygulanması,
  - c) BEP'in izlenmesi ve
  - d) BEP'in değerlendirilmesinde, öğrencinin ihtiyaçları doğrultusunda kurum içi yapılacak düzenlemelere ilişkin tedbirleri almasıyla ilgili görüşleri nelerdir?
- 4) B.E.P. Geliştirme birim başkanınızın özel gereksinimli öğrenciler için araç-gereç ve eğitim materyallerini geliştirmesi veya sağlaması ile ilgili görüşleriniz nelerdir?
- 5) B.E.P. Geliştirme birimindeki rehber öğretmen/öğretmenler;
  - a) BEP'in hazırlanması,
  - b) BEP'in uygulanması,
  - c) BEP'in değerlendirilmesi ve
  - d) BEP'in raporlaştırılması ile ilgili görevlerini ne düzeyde yerine getiriyorlar?
- 6) B.E.P. Geliştirme birimindeki sınıf öğretmenleri;
  - a) BEP'in hazırlanması,

J

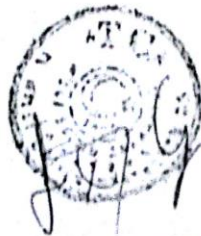

M.

Bu belge 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 5. Maddesi gereğince güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.
Bu belge 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 5. Maddesi gereğince güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Evrak Tarih ve Sayısı: 16/12/2015-44298

- b) BEP'in uygulanması,
- c) BEP'in değerlendirilmesi ve
- d) BEP'in raporlaştırılması ile ilgili görevlerini ne düzeyde yerine getiriyorlar?
- 7) B.E.P. Geliştirme birimindeki Gezerek özel eğitim görevi yapan öğretmen;
- a) BEP'in hazırlanması,
- b) BEP'in uygulanması,
- c) BEP'in değerlendirilmesi ve
- d) BEP'in raporlaştırılması ile ilgili görevlerini ne düzeyde yerine getiriyorlar?
- 8) B.E.P. Geliştirme birimindeki özel eğitim değerlendirme kurulu üyesinin,
- a) Öğrenci için belirlenen destek eğitim hizmetlerinin uygulanmasında rehberlik etme ve
- b) Öğrencinin bireysel gelişimini izleme görevlerini yerine getirmesi ile ilgili görüşleriniz nelerdir?
- 9) B.E.P. Geliştirme birimindeki öğrenci velisinin BEP'in geliştirilmesi sürecinde çocuğunun ve kendisinin ihtiyaçlarını belirtmesi ile ilgili görüşleriniz nelerdir?
- 10) B.E.P. Geliştirme birimindeki öğrenci velisinin BEP'teki kazanımların desteklenmesi için okul içi/dışı etkinlikleri gerçekleştirilmesi ile ilgili görüşleriniz nelerdir?
- 11) B.E.P. Geliştirme birimindeki öğrencinin BEP'te yer almasını istediği kazanımları belirtmesi ve bu kazanımları edinmek için üzerine düşen sorumlulukları yerine getirmesi ile ilgili görüşleriniz nelerdir?

M.

Bu belge 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 5. Maddesi gereğince güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.
Bu belge 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 8. Maddesi gereğince güvenli elektronik imza ile değiştirilemez.

Ek-3: Sözleşme

SÖZLEŞME

Tarih:

Sevgili Öğretmen

Yapacağımız görüşmeye zaman ayırdığınız için teşekkür ederim. Araştırmamın amacı ilkokullarda çalışan sınıf öğretmenleri ve rehber öğretmenlerin BEPGB'ne ilişkin görüşlerini belirlemektir. Görüşmemiz soru cevap şeklinde olacaktır. Görüşmemiz gönüllülük esasına dayalıdır. Araştırmamda gerçek isimleriniz kullanılmayacaktır. Vereceğiniz bilgiler araştırma verisi olarak kullanılacaktır. Bunu dışında farklı bir amaç için kullanılmayacaktır.

Bu belge, sizinle yapacağım çalışmanın amacından, sürecinden haberdar etmek ve sizden izin almak için hazırlanmıştır.

Rumuz

Görüşen

Nagihan KURU HABİBOĞLU

A handwritten signature in black ink is written over a circular blue ink stamp. The signature is stylized and appears to be 'N. Kuru Habiboğlu'. The stamp is partially obscured by the signature.

Ek-4: Görüşme Temaları

Bağlam Kayıtları	Betimsel Bilgiler	Betimsel İndeks	Görüşmeci Yorumu
<p>Tarih: 20.01.2016 Bilgi Veren Kişi: Öğretmen 1 Kayıt No: 1 Görüşme Süresi: 13 Dakika 05 saniye Sayfa No:6</p>	<p>1 2 3 4 Evet 5 6 13 yıl 7 8 Psikolojik danışmanlık rehberlik 9 10 Lisans 11 12 Aldım. 13 14 Katıldım. 15 16 Hı, hı evet. 17 18 Evet, hıhı. 19 20 Eğer sağlıklı yapılırsa, sistemli 21 yapılırsa kesinlikle yararı 22 olduğunu düşünüyorum.Eee bir 23 de hani destek eğitim var ama 24 onunla ilgili soracak mısınız? 25 Ondan sonra devam edeyim ya 26 da devam edeyim mi? 27 28 Evet bunun yanında bir de 29 destek eğitim var. 30 31 Destek eğitim de alan çocukta 32 inanılmaz farklılıklar görüyoruz. 33 Biz bu sene başladık ona. 34 Odamız olmadığı için bu sene 35 açabilmıştik. 36 37 Kesinlikle yararı olduğunu 38 düşünüyorum BEP'in. 39 40 Hatta her çocuğa yapılmasının 41 her çocuğun da bile BEP 42 yapılmasını normal çocuklara da 43 daha uygun olacağını 44 düşünüyorum. Ama vakit ve şey 45 yok. 46</p>	<p>BEP'e yönelik sınıf öğretmenleri ve rehber öğretmenlerin görüşleri</p>	<p>Görüşmeci beklenen şekilde cevap verdi.</p>

47	Evet aynen.		
48			
49	Bizim okulumuzda yani bu	BEPGB başkanının BEP	Görüşmeci
50	zamana kadar hiç öyle bir şey	toplantılarına birimdeki	beklenen şekilde
51	olmamıştı. Bütün işleri rehber	diğer üyelerin katılımını	cevap verdi.
52	öğretmen yapar. Hem BEP'le	sağlamasıyla ilgili	
53	mesela Rehberlik Hizmetleri	görüşler	
54	Yürütme Kurulu var onu da		
55	hiçbir zaman idare		
56	karışmamıştır. Aslında		
57	müdürdür BEP'in başkanı ama		
58	hiçbir zaman katılmamıştır.		
59			
60	Hiç ilgilenmez idare. Öğretmen	BEPGB başkanının	Görüşmeci
61	yapar. Öğretmen ve rehberlik	BEP'in geliştirilmesi,	beklenen şekilde
62	servisi yapar elinden geldiği	uygulanması izlenmesi ve	cevap verdi.
63	kadar idare kesinlikle	değerlendirilmesinde	
64	ilgilenmez.	kurum içi yapılacak	
65		düzenlemelere ilişkin	
66	Bir daha söyler misiniz?	tedbirleri alması ile ilgili	
67		görüşler	
68	Ha onunla ilgili şunu		
69	söyleyebilirim. Diğer bir önceki		
70	soruda belki yine şey olmadığı		
71	kaynak olmadığı için ya da yer		
72	olmadığı için yapmayabilir.		
73	Ama bizim idaremizle ilgili		
74	şunu söyleyebilirim. Bir şey		
75	yapacağız dediğimiz zaman onu		
76	geri çevirmez yapın der. Onunla		
77	ilgili fırsat verir. Ama kendisi		
78	önderlik yapmaz.		
79			
80	Yine kendisi onu almaz. Hani		
81	benim böyle bir görevim var		
82	deyip yapmaz. Ama		
83	söylenildiğinde yapın der.		
84			
85	Kendisi düşünmez yani önceden		
86	benim böyle bir görevim var		
87	diye.		
88			
89	Evet.		
90			
91	Yok. Evet, yok.		
92			
93	Araç gereç. Eğer şimdi bizim	BEPGB birim başkanının	Görüşmeci
94	idaremiz çocuklar için yararlı	araç gereç ve eğitim	beklenen şekilde
95	olan eğitim için yararlı olan her	materyallerini	cevap verdi.
96	türlü şeye vardır.	sağlamasıyla ilgili	
97	Söylenildiğinde yapar eğer	görüşler	
98	maddi olarak da müsaitse yapın		
99	tamam edin der, der yani ama		
100	kendisi plan yapmaz baştan.		
101			
102	En azından ona engel		
103	koyuyor.		
104			

105	Anladım. Şimdi bizim	BEPGB'ndeki sınıf	Görüşmeci
106	okulumuzda kaynaştırma iki	öğretmenlerinin ve rehber	beklenen şekilde
107	rehber öğretmeniz ben yarısına	öğretmenlerin BEP'in	cevap verdi.
108	işte sekiz tanesi bende on üç	hazırlanması,	
109	kaynaştırma öğrencisi. Benim	uygulanması,	
110	öğretmenlerimle mükemmel bir	değerlendirilmesi ve	
111	diyalogumuz var. Kesinlikle	raporlaştırılmasına ilişkin	
112	tam olarak uygularlar,	görüşleri	
113	hazırlarlar, biz burada veli ile		
114	toplantı yaptığımızda ne aldın		
115	bu programa dediğimizde		
116	onunda notunu alırız		
117	öğretmenlerimiz yaparlar		
118	dosyamıza da mevcuttur hepsi		
119	planlar.		
120			
121	Tabi tabi. Öğretmen kesinlikle		
122	çalışır. Ama yönlendirmeye de		
123	alakalı tabi şimdi bazen		
124	öğretmenler ne yapacağını		
125	bilmiyor. Ne yapacağını		
126	bilmediği için de yarım yamalak		
127	bırakır. Ama ne yapacağını		
128	bilirse, anlatılırsa iyice ve onu		
129	yaşatılırsa böyle şey olarak		
130	kesinlikle yaparlar. Yapıyorlar		
130	yani benim öğretmenlerim		
131	yapıyor.		
132			
133	Onu ben direk böyle rapor		
134	olarak almıyorum onlardan,		
135	çocuklarla ilgili dosya var		
136	diyorum ki çocuklarla ilgili her		
137	şeyi mesela programı		
138	uygularken her şeyi boş bir		
139	kâğıt koy oraya yaz kara düzen		
140	yaz.		
141			
142	Bu çocuk şunu yaptı bugün bu		
143	çocuk bunu yaptı şu konuya		
144	şurada aldığımız plana şöyle		
145	cevap verdi diye yaz diyorum.		
146	Öyle bir dosyaları var ellerinde.		
147	Hani direk böyle rapor olarak		
148	kelime kelime düzgün düzgün		
149	istemiyorum. Hem öğretmen		
150	için de sıkıcı olabilir şey		
151	olabilir, öbür türlü daha iyi.		
152	Öyle istiyorum yani.		
153			
154	Bizim okulumuzda öyle bir	BEPGB'ndekigezerek özel	Görüşmeci
155	çocuğumuz vardı. Bir	eğitim görevi yapan	soruda
156	öğretmenimiz burada halen	öğretmeninBEP'in	kastedilen
157	çalışan öğretmenimiz gitti,	hazırlanması,	öğretmeni ilk
158	müthişti. Müthişti yani. Çocuk	uygulanması,	başta yanlış
159	ağır hastaydı. Yani yararlı	değerlendirilmesi ve	anladı sonra
160	olduğunu düşünüyorum. Yarar	raporlaştırılması ile ilgili	doğru
161	olarak mı sordunuz?	görevlerini yerine getirme	anladığında

162		düzeyi ile ilgili görüşler	beklenen şekilde cevap verdi.
163	Görevlerini kesinlikle mesela		
164	benim gördüğüm kişi öğretmen		
165	çok güzel yerine getirdi. Hatta		
166	çocuk bir senede kendine geldi		
167	iyileşti şu anda kendi sınıfına		
168	aldı çocuğu.		
169			
170	Ne düzeyde yerine getiriyor?		
171	Yani okul gibi sanırım		
172	olmayabilir. Hani benim		
173	gördüğüm bir öğretmen vardı o		
174	da ha bir de geçen sene de bir		
175	öğretmenimiz vardı evde hizmet		
176	verilen, evde hizmet verilen		
177	çocukları kastediyorsunuz değil		
178	mi?		
179			
180	Oooo yanlış anladım. Yanlış		
181	anladım. Evet. Okula gezerek		
182	gelen rehber öğretmeni		
183			
184	Özel alt sınıflarda çalışan		
185	öğretmeni mi?		
186			
187	hıhıhı Ben şey diye...		
188			
189	Ama o benim öğretmenimdi.		
190			
191	Ne kadar yararlı olduğu. Yani		
192	hiçbir yararı yoktur onun bence.		
193			
194	Çünkü çocuğu tanımaz etmez,	BEPGB'ndeki özel eğitim	Görüşmeci özel
195	ortamı bilmez, ihtiyaçlarını	değerlendirme kurulu	eğitim
196	bilmez, çok bir anlamı	üyesinin görevlerini yerine	değerlendirme
197	olmadığını düşünüyor.	getirmesine ilişkin	kurulu üyesinin
198		görüşleri	kim olduğunu
199	Özel eğitim		anlayamadığı
200			için beklenen
201	Okulumuzda olan yani özel		şekilde cevap
202	eğitim sınıfında olan öğretmeni		vermedi.
203	mi?		
204			
205	Kesinlikle bizim okulumuzda alt		
206	sınıf yok ama oldu ve olursa		
207	öyle bir öğretmenden yardım		
208	almak müthiş diye		
209	düşünüyorum. Çünkü işi o onun		
210	eğitimini almış.		
211			
212	Kesinlikle		
213			
214	Benim bütün velilerim bütün	BEPGB'indeki öğrenci	Görüşmeci
215	ihtiyaçlarını çok böyle ben	velisinin BEP'in	beklenen şekilde
216	samimiyimdir veliyle. Samimi	geliştirilmesi sürecinde	cevap verdi.
217	olduğunuz zaman böyle her şeyi	çocuğunun ve kendisinin	
218	takır takır söylerler. Ne	ihtiyaçlarını belirtmesi ile	
219	istediklerini çok rahat söylerler.	ilgili görüşler	

<p>220 Onları yönlendiririz. Hani 221 yönlendiririz derken hani ne 222 istediklerini ortaya çıkarmak 223 için yönlendiririz. Söylerler ve 224 kendilerini çok rahat ifade 225 ederler ve onların doğrultusunda 226 da BEP hazırlarız biz. Onların 227 önemi onların şeyi çok 228 önemlidir. Düşüncesi. 229 230 Gerçekleştirirler. 231 Gerçekleştiriyorlar ve onun 232 içinde mücadele ederler. 233 Mutlaka araştırırlar, sorarlar ne 234 yapması gerektiği konusunda 235 telefon ederler mesela 236 velilerimiz. Benim çocuğum 237 işte şurda bir eksikliğini 238 hissettim öğretmenim onu da o 239 programa alır mısın? diye. Öyle 240 velilerimiz de var yani. 241 242 Bilinçli velilerimiz var yani. 243 244 245 BEP'i uygulayacağımız 246 öğrencinin mi? 247 Bir bu. Ben hiç BEP kuruluna 248 çocuk var ama çocuk 249 çağırmadım. 250 Çocuk çağırmadım. Çok saçma. 251 Ona sana biz şu programı 252 uygulayacağız bunu yerine 253 getirir misin? Zaten çocukta bir 254 problem var yani. Öyle 255 sormakta yani zaten hani 256 etiketlemeyeceğiz ya çocuğu 257 Yani nasıl sen hafif düzeyde 258 geri zekâlısın diyeceğiz çocuğa 259 gel bakıyım sen bunu 260 yapabileceğine öyle bir şey yok 261 yani çok saçma.</p>	<p>BEPGB'ndeki öğrenci velisinin BEP'teki kazanımları desteklemesi için okul içi/dışı etkinlikleri gerçekleştirmesi ile ilgili görüşler</p> <p>BEPGB'indeki öğrencinin BEP'te yer almasını istediği kazanımları belirtmesi ile ilgili görüşler</p> <p>BEPGB'indeki öğrencinin BEP'te yer almasını istediği kazanımları edinmek için üzerine düşen sorumlulukları yerine getirmesi ile ilgili görüşler</p>	<p>Görüşmeci beklenen şekilde cevap verdi.</p> <p>Görüşmeci beklenen şekilde cevap verdi.</p> <p>Görüşmeci beklenen şekilde cevap verdi.</p>
--	---	--

